

5 december 2008

ADVOCATENBLAD 17

28-11-08 beëdigd in Den Bosch: v.l.n.r. de mrs. Schömberger, Seijger, Sgroot en Sicben

WELKE VERPLICHTINGEN SCHEPT EEN MODERNE ADVOCATENEED?

Graaiende collega's: hoe werken ze?

Eiser mag kruit bij memorie niet droog houden

Zou Obama Bush kunnen vervolgen?

Niehoff Werning & Kooij
verzekeringsadviseurs voor advocatuur en notariaat

Erna of tijdens...

Vraag de gemiddelde advocaat wat hij of zij na pensionering gaat doen en het woord 'reizen' valt opvallend vaak. Vraag diezelfde man of vrouw waarom daarmee gewacht wordt tot dat moment en het blijft opvallend vaak angstvallig stil. Dat is jammer. En onnodig. Er zijn voldoende financiële mogelijkheden om de koffers ver voor de pensioengerechtigde leeftijd te pakken. Je moet alleen weten hoe je dat aanpakt. Bijvoorbeeld hoe je een goed pensioen opbouwt zonder daarvoor nu een torenhoge premie te betalen.

Daarin zijn wij gespecialiseerd. Specifiek voor de advocatuur. Dus als u voor uw 65-ste al wilt varen, bel ons dan even.

www.nwk.nl

SIMMONS & SIMMONS VRAAGT ZICH AF

Bij Simmons & Simmons vinden we dat kennis en verantwoordelijkheid zoveel mogelijk moeten worden gedeeld. Vanaf het begin krijg je vertrouwen en daarom ook meteen een vast contract en een opleiding aan de Law Firm School, waarmee je specifiek wordt getraind voor de hoogwaardige internationale praktijk. We zoeken kantoorgenoten die dit vertrouwen aankunnen: kandidaten met een sterk analytisch vermogen en

ondernemingsdrang, die kunnen laten zien dat ze zich hebben ontwikkeld. We willen onze sectie vastgoed (bouwrecht, projectontwikkeling, huurrecht, aanbestedingsrecht) uitbreiden met een beginnend of gevorderd advocaat-stagiair. Op onze sectie zul je procederen, adviseren en transacties begeleiden. Het is niet noodzakelijk dat je een master op een van deze rechtsgebieden hebt gedaan; wel belangrijk is dat je

advocaat-stagiair vastgoed m/v

genoeg affiniteit met vastgoed hebt om samen met de sectie de schouders eronder te zetten. Simmons & Simmons is een advocatenkantoor met 120 jaar Nederlandse historie. Tegelijkertijd zijn we onderdeel van een van de grootste advocatennetwerken ter wereld. Bij Simmons & Simmons komt je talent dus altijd tot zijn recht, of je nou internationale ambities hebt, of dat je je liever richt op de Nederlandse markt.

Geïnteresseerd? Neem dan contact op met Femke de Jong, Recruiter Legal Talent, T 010 404 2492, E femke.dejong@simmons-simmons.com. Meer informatie over ons kantoor kan je vinden op simmonsensimmons vraagtzichaf.nl

Simmons & Simmons
ADVOCATEN • NOTARISSSEN • FISCALISTEN

WAT JIJ OVER DRIE JAAR GAAT DOEN. BIJ ONS.

Brunel Legal helpt ondernemingen en instellingen bij het oplossen van juridische vraagstukken, door de inzet van gekwalificeerde juristen op vaste en flexibele basis.

(Freelance) Jurist Compliance bij de top 500 werkgevers van Nederland

Volop afwisseling
Zelfstandige functie
Projectmatig werken
Specifiek werkveld

Voor diverse aansprekende werkgevers is Brunel Legal op zoek naar juristen compliance, die zelfstandig opdrachten uitvoeren. Je geeft mede uitvoering aan grote (multidisciplinaire) projecten in al hun facetten, waarbij je er zorg voor draagt dat projecten binnen de overeengekomen planning, met behoud van hoge kwaliteit en tot volle tevredenheid van de opdrachtgever, worden afgesloten. Je adviseert (on)gevraagd over compliance gerelateerde onderwerpen. WO Rechten. Ruime kennis van en ervaring met compliance. Grote mate van flexibiliteit. Organisatorisch sterk. Overtuigend.

Meer informatie: Alexander van Hussen, 06-10389980 of kijk op www.brunel.nl/legal. Vacaturenummer: 23221

Jurist bezwaar en beroep bij grote overheidsinstelling

Regio Zuid-Holland
Zelfstandige functie
Collegiale sfeer
36-urige werkweek

Tijdens jouw introductieperiode krijg je de gelegenheid je de verschillende regelingen en bestuurlijke wetten eigen te maken. Daarna lever je samen met tien andere juristen jouw bijdrage aan het afhandelen van bezwaar- en beroepszaken. Hierbij draag je er zorg voor dat deze binnen de gestelde termijn verlopen en voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen. WO Bestuursrecht. Minimaal 2 jaar relevante werkervaring. Communicatief vaardig. Zorgvuldig. Enthousiast.

Meer informatie: Dennis Mica, 06-20213846 of kijk op www.brunel.nl/legal. Vacaturenummer: 18472

Jurist vastgoed bij een ambitieuze gemeente

Informele sfeer
Veelzijdige functie
Persoonlijke ontwikkeling
Uitdaging

Tijdens je inwerkperiode word je gekoppeld aan een ervaren jurist. Je begeleidt grondtransacties en je behandelt alle aspecten die hieruit voortkomen. Je pleegt overleg en onderhandelt over voorwaarden. Tevens stel je overeenkomsten op, adviseer je het college en zorg je voor de notariële afhandeling. Het beheer van gemeentelijk vastgoed kan tot je takenpakket horen, evenals overige voorkomende juridische werkzaamheden, zoals de behandeling van bezwaar-en beroepschriften. WO, richting privaatrecht. Minimaal 2 jaar relevante, juridische ervaring in de vastgoedbranche of bij een gemeente. Zelfstandig. Communicatief. Accuraat.

Meer informatie: Suzan Poel 06-20153518 of kijk op www.brunel.nl/legal. Vacaturenummer: 27864

Legal Counsel bij Tele2

Standplaats Diemen
Bruisende werkomgeving
Informele sfeer
Groeiende organisatie

Je speelt een adviserende rol, waarbinnen je de risico's aangeeft van de werkzaamheden van Tele2. Je toetst deze activiteiten aan de geldende wet-en regelgeving. Jouw adviesgebieden zijn breed; privacy, Europese aanbestedingen, intellectueel eigendom en consumenten-, aansprakelijkheids- en contractenrecht. Tevens stuur je externe, juridische adviseurs aan en begeleid je juridische procedures. WO Rechten. 4 tot 7 jaar relevante werkervaring (telecom of mediabranche is een pré). Goede communicatieve vaardigheden. Klantgericht. Flexibel.

Meer informatie: Saskia Muurmans, 06-51418986 of kijk op www.brunel.nl/legal. Vacaturenummer: 33505

ADVOCATENEED GEMODERNISEERD

‘Ik zweer (beloof) dat ik de democratische rechtsorde, verankerd in Grondwet en internationale verdragen, zal respecteren, evenals de functionarissen en de regeren van het proces, en

744

752

756

Schept een moderne **advocaten** **meer verplichtingen** dan die tot het optimaal bedienen van cliënten? Wilhelmina Thomassen meent van wel: niet met hoge tarieven de toegang tot het recht blokkeren, bijvoorbeeld.

De Hoge Raad bepaalde onlangs dat in een civiele procedure de eis niet meer kan worden gewijzigd na de memoriewisseling. De uitleg van dit arrest moet worden beperkt tot: de eiser mag zijn **kruit niet te lang droog houden.**

Waarschijnlijk maakt Obama een eind aan **Guantánamo Bay**. Kunnen de **verantwoordelijken** voor die omvangrijke misstand worden **berecht**? ‘Een strafrechtelijk onderzoek zou in ieder geval veel fundamentele, juridische en politieke vragen beantwoorden.’

Hoe stevig zijn de ‘nieuwe uitgangspunten’ voor de gefinancierde rechtsbijstand, die jaarlijks tot **50 miljoen euro** minder kosten moeten leiden? **732**

Duitsers hechten aan gefinancierde rechtsbijstand, en vinden tegenover de deelstaten een willic oor bij de bond. **735**

Tijdens een **seminar over risicomanagement** en beroepsaansprakelijkheid bleek leedvermaak weer een prettige vorm van vermaak. **737**

Wat bleef er **hangen van de oratie** van de nieuwe hoogleraar Organisatie juridische dienstverlening? **738**

Hoe wordt de **OM-strafbeschikking** in het land ‘uitgerold’? **741**

Advocaten kunnen **aan het graaien** slaan. Hoe slaan ze hun slag, en wat zou er aan kunnen worden gedaan? **749**

.....
Verder...
.....

Column nog niet in zicht 733 » Ontheffingsverzoeken VPO 740 »
Filippijnen: oplossing nog niet in zicht 736 » Brieven 738 »
Agenda 740
Van de deken 741 » Geschillencommissie 760 » Permanente
opleiding 758 » Tuchtrect 762

Omslag:
Beëdiging in
Den Bosch, 28
november jl.,
foto Ronald Brokke

De 'nieuwe uitgangspunten' getest

Jaarlijks moet er 50 miljoen euro worden bezuinigd op de gesubsidieerde rechtsbijstand. De plannen worden over twee weken, op 17 december, besproken in de Tweede Kamer. Staatssecretaris Albayrak formuleerde een aantal 'nieuwe uitgangspunten', die het fundament vormen voor de bezuinigingsmaatregel. Zijn die uitgangspunten valide? Er is onder deskundigen nog weinig enthousiasme te bespeuren.

Michel Knapen

journalist

Staatssecretaris Albayrak wil dat partners die scheiden, eerst samen een 'echtscheidingsplan' opstellen voordat ze ieder naar een advocaat stappen. Masha Antokolskaia, hoogleraar Familierecht aan de Vrije Universiteit heeft daar weinig vertrouwen in. 'Het verplichte ouderschapsplan is nog niet eens ingevoerd, en nu komt de regering met het idee om scheidende paren "te stimuleren" om nog een echtscheidingsplan op te stellen.'

Op dit moment zijn paren niet verplicht om tijdens de scheidingsprocedure afspraken over de gevolgen van de scheiding vast te leggen. Met de invoering van het ouderschapsplan wordt het voor paren met kinderen echter anders. 'Momenteel kan men op gemeenschappelijk verzoek scheiden zonder een echtscheidingsconvenant op te stellen. Als je paren die er nu voor kiezen om niets schriftelijk vast te leggen, aanspoort om eerst een echtscheidingsplan op te stellen,

zal dat tot meer geschillen kunnen leiden. En dan zullen de kosten van de rechtsbijstand juist hoger uitvallen.'

Ook betwijfelt Antokolskaia of het wel haalbaar is om mensen zelf een echtscheidingsplan te laten opstellen. 'Om zaken als de alimentatie en boedelverdeling goed te regelen, moet je verstand van zaken hebben. Scheidende paren kunnen wel voorwerk doen, maar als ze dat aan een deskundige voorleggen en de nodige voorlichting krijgen, blijkt het vaak niet veel waard te zijn. Als ze dan alles met een advocaat moeten overdoen, wordt het er niet goedkoper op.'

Spanning met Rouvoet

Albayraks voorstel om echtelieden door financiële prikkels aan te sporen vaker een gezamenlijk verzoek tot echtscheiding in te dienen, doet bij Antokolskaia al evenzeer twijfels rijzen. 'Als mensen het over de scheiding of de gevolgen daarvan niet eens zijn, kan alleen het inzetten van een duur mediationstraject hen misschien tot overeenstemming brengen. Maar niet elke echtscheiding op eenzijdig verzoek is een

Illustratie Dik Visser

Column

Matthijs Kaaks

In de wandelgangen van de Rechtbank Amsterdam liep ik een van de landsadvocaten van Pels tegen het lijf en ik kon niet laten er even over te beginnen: het vonnis van de Rechtbank Roermond begin vorige maand (Rb. Roermond, 5-11-08, LJN: BG3846) waarbij de provincie Limburg en haar advocaat hard onderuit de zak hadden gekregen. Hij wilde eigenlijk doorlopen, maar de hoffelijkheid – die het Haags kantoor hoog in het vaandel draagt – won het van de argwaan die mijn joviale begroeting leek op te roepen.

‘Amiesss’, riep ik, ‘jij hebt toch niet die zaak gedaan in Roermond?’

Hij knikte beschroomd.

Het betrof een unieke zaak van de provincie Limburg die meende te zijn beledigd door een makelaar die de provincie corrupt had genoemd. Tegen wie hij dat gezegd had, en hoe en waarom, dat

had de provincie niet duidelijk kunnen maken. De advocaat kennelijk ook niet. Saillant was dat de overheid hierover ging procederen en zich beriep op art.8 EVRM, dat strekt tot bescherming van de eer en goede naam van de burger. Daar kan een

overheid zich helemaal niet op beroepen, vond de rechter, die zich niet liet ringeloren door de juridische kletspraat uit de Hofstad.

‘Wie heeft dat nou bedacht?, vroeg ik. Eerlijk gezegd, schrok ik een beetje. Ik roep namelijk ook zo nu en dan dat de overheid een corrupte boevenbende is. Dat kan een heel bevrijdend u gevoel geven.

Krijg ik dan voortaan ook een brief van je, dat ik moet oppassen met de lange tenen van Vadertje Staat?’

‘Natuurlijk is dat onzin’, bromde de oude procestijger van Pels. ‘Het zijn die ambtelijke leegschemels die dat bedenken. En onderschat niet de balkenendisering van het recht. Sinds het optreden van Balkenende tegen het tijdschrift *Opinio* is de drempel lager geworden om te procederen. Enkel om respect af te dwingen. Er wordt heel wat bij Pels over de schutting geworpen en daar moeten wij dan wat van bakken.’

‘Maar waarom werk je daar aan mee?’, vroeg ik. ‘Zo’n zaak kun je toch niet in gemoede aannemen?’

‘Als landsadvocaat kun je geen nee zeggen’, zuchtte hij. ‘Ze zien ons als een soort juridische handlanger. Maar gelukkig hebben we daar onze eigen methodes voor.’

‘Je maakt me nieuwsgierig’, zei ik.

‘Dan maken we gewoon een heel slechte dagvaarding. Zo is het in Roermond ook gegaan en dan weten we van tevoren dat de zaak wordt afgewezen. Uiteindelijk zal het die ambtenaren een zorg zijn. Ze willen alleen even hun tanden laten zien.’

Hij grijnsde even. ‘Maar dit is allemaal vertrouwelijk, uiteraard.’

“vechtscheiding” met twee advocaten. Soms kiezen partijen juist met het oog op de kosten voor een scheiding op eenzijdig verzoek. Dan neemt de minst draagkrachtige partner een advocaat die de echtscheiding gaat regelen – dat is een toegevoegd advocaat. De andere partner laat verstek gaan. Dat is niet duurder dan een echtscheiding op een gemeenschappelijk verzoek met één advocaat.’

Een gemiste kans is volgens Antokolskaia dat de staatssecretaris van Justitie niet denkt aan de meest belovende bezuinigingsmogelijkheid bij echtscheiding, namelijk invoering van een volwaardige administratieve echtscheiding waarbij geen procesvertegenwoordiging nodig is. ‘De praktijk van de “flitsscheiding”, die nu is afgeschaft, wijst uit dat partijen bereid zijn om de kosten van deskundige bijstand zelf te dragen, als hun maar de gang naar de rechter wordt bespaard.’ Ook signaleert de

VU-hoogleraar een zekere spanning tussen Albayraks voorstel en de Gezinsnota van minister Rouvoet. Deze laatste wil echtgenoten met problemen in een zo vroeg mogelijk stadium vrijwillige relatietherapie en mediation aanbieden. ‘Mediation kan de conflicten echt verminderen en duurzame afspraken tot stand brengen, maar daar

moet wel de tijd voor worden genomen. Partijen moeten nader tot elkaar worden gebracht, er moet veel voorlichting worden gegeven en het kost veel tijd om er samen uit te komen. Dat is per saldo behoorlijk kostbaar en laat zich moeilijk verenigen met bezuinigingsplannen.’

B-rechtspraak

Ook op het terrein van het consumentenrecht kan de bezuiniging die Albayrak voor ogen heeft wel eens tegenvallen. Zij wil consumenten stimuleren hun geschil eerst voor te leggen aan een geschillencommissie. Wie toch direct naar de rechter stapt, betaalt een hogere eigen bijdrage. ‘Zij geeft daarmee een verkeerde boodschap af’, zegt advocaat en docent aan de Universiteit Maastricht, mr. Richard Verkijk. In de eerste plaats omdat Nederlandse consumenten al helemaal niet zo vaak naar de rechter gaan, vergeleken met andere landen. ‘Maar minstens zo belangrijk is dat de meeste geschillencommissies een bindend advies geven. Daarmee is de inhoudelijke rol van de rechter min of meer uitgespeeld, want die toetst die uitspraak slechts marginaal. Je hebt na een geschillencommissie dus bij de rechter niet veel meer te zoeken.’

Een procedure bij een geschillencommissie mag dan wel snel, eenvoudig en laagdrempelig zijn, onafhankelijkheid en onpartijdigheid en *fair trial* zijn minder goed gewaarborgd dan bij de overheidsrechter, aldus Verkijk. ‘Volgens de staatssecretaris moeten consumenten met een kleine beurs het dus maar doen met de B-rechtspraak van de geschillencommissies. Dat is in strijd met

'Volgens de staatssecretaris moeten consumenten met een kleine beurs het dus maar doen met de B-rechtspraak van de geschillencommissie'

de gedachte van het EVRM, dat toegang tot de rechter garandeert.'

Best wel eens gelijk

Op een ander terrein kan Albayrak best wel eens gelijk hebben, meent de Groningse bestuursrechtjurist dr. Kars de Graaf. De staatssecretaris vindt dat overheidsinstanties 'door een proactieve aanpak' de kosten van de rechtsbijstand zelf kunnen beperken, en De Graaf spreekt haar niet tegen. 'Bij sommige gemeenten wordt een indiener van een bezwaarschrift al direct gebeld. Dan blijkt wel eens dat die persoon beter een klacht kan indienen, of juist helemaal niets doen omdat hij het besluit niet goed heeft begrepen. Het is *communis opinio* dat dit goed werkt en dat daardoor het beroep op de rechtsbijstand kan afnemen.'

Grote woorden

In het strafrecht pakken de bezuinigingen volgens strafrechtadvocaat Tjalling van der Goot heel anders uit: 'Slecht, ondoordacht en funest voor de rechtsbijstand'. Van der Goot werkt bij Anker & Anker, een kantoor dat zich volledig richt op strafzaken.

U gebruikt grote woorden.
'Een verdachte die wordt voorgeleid, wordt door politie en OM verdacht van het plegen van een of meer strafbare feiten. Dat is niet een keuze van de verdachte zelf en niet zelden achteraf

ten onrechte. Het is hypocriet om tegen een persoon die nog slechts verdachte is de mogelijkheden te beperken een advocaat in te schakelen om zich tegen een machtig en rijk apparaat te verweren. Daar komt nog bij dat de Justitiebegroting voor 2009 flink is opgekrikt. Er wordt dus meer geld beschikbaar gesteld voor opsporing en vervolging van strafbare feiten. Als tegelijkertijd fors wordt beknipt op het systeem van rechtsbijstand, wordt het gat tussen de macht van het OM enerzijds en de mogelijkheden voor de verdachte anderzijds enorm veel groter.'

Een advocaat inschakelen wordt minder makkelijk, niet onmogelijk gemaakt.
'Van een advocaat wordt verwacht dat hij actief en zelfs sturend is in de voorfase van het opsporingsonderzoek. Een advocaat moet blaffen als dat nodig is. Het geblaf zal verstommen als de advocaat niet wordt ingeschakeld omdat de verdachte door de R-C uit de voorlopige hechtenis is geschorst en vervolgens ofwel niet zelf een advocaat inschakelt, ofwel niet voor een toevoeging in aanmerking komt. De *equality of arms* principe wordt daarmee met voeten getreden.'

Eigenlijk zegt Albayrak dat in een aantal gevallen een verdachte ook wel zonder advocaat kan.
'Indien de R-C de bewaring schorst, wil dat niet zeggen dat de rol van de advocaat is uitgespeeld. Vaak verbindt de rechter veel voorwaarden aan de schorsing, zoals een straatverbod, een verplicht contact met verslavingszorg of het volgen van een behandeling. De verdachte moet te allen tijde kunnen terugvalen op een raadsman indien

de voorwaarden worden gewijzigd. Ook mag er geen enkele financiële belemmering voor een raadsman ontstaan indien wordt gevorderd de schorsing op te heffen. Voorlopige hechtenis is immers een ultimatum remedium.'

Is het huidige systeem beter?

'Als we met veel werk hebben voorkomen dat de officier een dagvaarding aan onze cliënt uitbrengt, gaat bij de cliënt de vlag uit. Maar die wordt snel gestreken als ons werk niet wordt vergoed. Een toevoeging wordt pas afgegeven als een dagvaarding wordt uitgebracht, en die is nu juist voorkomen. De cliënt moet dan de bijstand zelf betalen – hetgeen hij vaak niet kan – of de advocaat scheldt de kosten kwijt. Een goede advocaat die opkomt voor zijn cliënt wordt dus financieel gestraft. In het beoogde systeem kan pas een toevoeging worden aangevraagd als na een schorsing van de bewaring een dagvaarding wordt uitgebracht. Dat leidt ertoe dat verdachten zich pas daarna tot een advocaat kunnen wenden omdat het werk vóór de aanvraag niet wordt vergoed. De verdediging kan dan dus geen tegengas geven bij de officier van justitie voordat deze de vervolgingsbeslissing neemt in een zaak waarin een bevel voorlopige hechtenis is uitgevaardigd (hoewel daarna geschorst).'

Een piketvergoeding voor fase tot vordering gevangenhouding – wel een goed idee?

'Niet alleen voorafgaande aan de voorgeleiding bij de R-C wordt door de advocaat inhoudelijk gewerkt. Juist nadat een vordering tot inbewaringstelling is toegevoegd, wordt vaak veel werk verzet, want de raadkamer

Alle medewerkers willen aan het einde van de maand hun salaris hebben, ook in de sociale rechtshulp

gevangenhouding is cruciaal, het dient in feite als nieuwe instantie. Vaak is door de advocaat geregeld dat er een rapport ligt van de reclasering of van de forensisch maatschappelijk werker over de persoonlijke omstandigheden van de verdachte. Ook kan met spoed zijn aangevraagd op het horen van getuigen of kunnen verklaringen van getuigen in briefvorm door de advocaat aan de raadkamer worden voorgelegd. De verdediging heeft tot taak te pogen de zaak te doen kantelen. Een piketvergoeding tot aan de gevangenhouding is dan slechts een fooi die niet in verhouding staat tot het werk.'

Wat zal de wijziging in het stelsel betekenen voor uw praktijk?

'Elk advocatenkantoor moet zelf de broek ophouden. Alle medewerkers willen aan het einde van de maand gewoon hun salaris hebben, ook in de sociale rechtshulp. Toevoegingsvergoedingen in het algemeen zijn al geen vetpot. Gedetineerden bijstaan op basis van een toevoeging is vaak zelfs verliesgevend, met name in bewerkelijke zaken. Als ook de piketvergoeding wordt uitgehold, zullen we nog kritischer zijn bij nieuwe toevoegingszaken, vooral in de fase tot de gevangenhouding. En mensen van wie de bewaring is geschorst, slaan misschien niet meer de weg in naar de strafrechtadvocaat.'

Toestand rechtsbijstand in naburige landen

Duitsers hechten aan gefinancierde rechtsbijstand

Wie in Duitsland een beroep wil doen op gefinancierde rechtshulp krijgt meteen te maken met het opgestoken vingertje van de overheid: 'Het zoeken van juridische bijstand moet pas worden overwogen wanneer er geen enkele andere mogelijkheid meer openstaat'.

Stephan Swinkels

journalist

'Praat eerst met elkaar, zoek naar een compromis. U zult zien, meestal is uw opponent niet half zo kwaad als u denkt' aldus minister Zypries, de Duitse minister van Justitie in de toelichting bij het aanvraagformulier voor gefinancierde rechtsbijstand.

Het klinkt wat betuttelend, maar de Duitse overheid heeft er baat bij om het beroep op gefinancierde rechtsbijstand tot een minimum te beperken, al draait zij zelf niet voor de kosten op. Berlijn stelt de regels met betrekking tot de gefinancierde rechtshulp vast, maar de organisatie en financiering van de rechtsbijstand vallen onder de verantwoordelijkheid, en komen voor rekening van de afzonderlijke deelstaten. En die kosten zijn het afgelopen decennium enorm gestegen.

Koepel van de Rijksdag, Berlijn

Alleen al de kosten van gefinancierd juridisch advies buiten rechte (*Beratungshilfe*) stegen van bijna 30 miljoen euro in 1997 tot ruim 85 miljoen euro in 2007. De deelstaten klagen steen en been en de *Bundesrat*, bestaande uit vertegenwoordigers van de deelstaten, probeert dan ook waar en wanneer zij kan druk uit te oefenen de gefinancierde rechtbijstand in te perken. Aangezien de federale overheid de regeling juist zo ruim mogelijk wil laten blijven, probeert zij de burgers te overtuigen slechts met mate van de regeling gebruik te maken.

Advocaat mag niet weigeren

Duitsland hanteert het zogenaamde leenstelsel. Dat wil

zeggen dat gerechtigde burgers, indien hun financiële omstandigheden dat toelaten, in beginsel de kosten van de toegewezen rechtsbijstand dienen terug te betalen aan de verstreckende overheid. Door de Duitse overheid gefinancierde rechtsbijstand bestaat uit twee gedeelten. Voor het verstrekken van juridisch advies en vertegenwoordiging buiten rechte is er het *Beratungshilfegesetz*. In het geval het toch tot een juridische procedure komt, kan een beroep worden gedaan op de *Regelungen der Zivilprozessordnung über die Prozesskostenhilfe*.

Voor gefinancierd juridisch advies komen in aanmerking burgers die zich ook zouden kwalificeren voor volledig gefinancierde

rechtsbijstand in een juridische procedure (en de bijstand dus niet in de vorm van een lening zouden ontvangen). Opmerkelijk is dat niet alleen Duitse burgers of ingezetenen een beroep kunnen doen op gefinancierd juridisch advies. De bijstand is onafhankelijk van nationaliteit en woonplaats van de rechtzoekende. Rechtsbijstand is voor de meeste vormen van juridische problemen beschikbaar. Wel moet er sprake zijn van een 'zakelijk gerechtvaardigd belang'. Of iemand in aanmerking komt voor rechtsbijstand wordt, op grond van zijn financiële situatie, beoordeeld door de griffier van de rechtbank in het ressort waar de kwestie speelt. Voor zover mogelijk geeft de griffier

zelf al het juridische advies. Zo niet, dan verstrekt hij een *Berechtigungsschein* waarmee men een advocaat naar keuze kan zoeken. In plaats van naar de rechtbank te gaan, is het ook mogelijk direct een advocaat op te zoeken en hem of haar te vragen de griffier van de rechtbank de rechtsbijstand alsnog goed te laten keuren.

Advocaten zijn verplicht op deze basis juridisch advies te verlenen. Slechts in zeer bijzondere omstandigheden kan men een zaak weigeren. Met het bewijs in de hand zijn alle werkzaamheden die de advocaat verricht, inclusief het schrijven van brieven en vertegenwoordiging bij besprekingen, gratis, op een minimale bijdrage aan de advocaat van € 10 na. Wel kan het gebeuren dat men, indien

blijkt dat de vordering onterecht was, voor de advocaatkosten van de wederpartij moet opdraaien.

Inzetbaar maandinkomen

Als het ondanks alles toch komt tot een juridische procedure dient (opnieuw) rechtsbijstand te worden aangevraagd. Wie in aanmerking komt kan óf recht hebben op volledig gefinancierde procesrechtsbijstand óf op rechtsbijstand die wordt verstrekt in de vorm van een lening die via vastgestelde maandtermijnen in maximaal 48 maanden moet worden terugbetaald. Voor volledig gefinancierde rechtshulp komt eenieder in aanmerking die beschikt over een 'inzetbaar maandinkomen' (*einzusetzendes Einkommen*) van niet meer dan € 15. Dat lijkt

een onrealistisch laag bedrag maar het inzetbaar maandinkomen wordt berekend door van het brutomaandloon een lange lijst van kosten, zoals belastingen, ziektekosten en woonlasten, af te trekken. Ook wordt het inkomen van de partner niet meegenomen in de berekening. Is de rechtsbijstand eenmaal toegewezen, dan worden zowel de kosten van het proces als de advocaatkosten vergoed. De rechtbank is belast met de beoordeling van het rechtsbijstandverzoek en de daaropvolgende behandeling van het geschil. De gerechten zijn bovendien verantwoordelijk voor de administratie van de rechtsbijstand, waaronder de inning van de *Ratenzahlung*. Ook hier kan men, als de procedure wordt verloren, worden veroordeeld in de

advocaatkosten van de wederpartij.

Grote wijzigingen in de bestaande regeling zijn op korte termijn niet te verwachten. Op de pogingen van de deelstaten om de kosten te beperken, volgt steevast heftige kritiek van bijna alle landelijke politieke partijen. Mocht het toch tot beperkingen komen, dan is er altijd nog het *Bundesverfassungsgericht*, het hoogste Duitse rechtsorgaan, dat kan ingrijpen. Vorige maand nog bepaalden de rechters in Karlsruhe dat de kosten van juridisch advies in verband met een geschil tussen een burger en de overheid over de toekenning van kinderbijslag ook voor vergoeding in aanmerking komen. Duitsers hechten aan hun verzorgingsstaat.

Vervolgde advocaten

Stichting Advocaten voor Advocaten

Filippijnen: oplossing nog niet in zicht

Begin november bezochten acht advocaten en rechters namens de Stichting Advocaten voor Advocaten de Filippijnen. Zij spraken met advocaten, nabestaanden van vermoorde advocaten en rechters, mensenrechtenorganisaties, diverse autoriteiten en de Orde van Advocaten.

Mensenrechtenadvocaten en rechters leven er nog dagelijks in angst, worden gevolgd, bedreigd of lastiggevallen. Er is weinig of geen hoop op verbetering en men is ervan overtuigd dat als de internationale druk afneemt, er opnieuw doden zullen vallen.

Helaas verhindert een dreigende storm het bezoek van twee misseleden aan vals beschuldigde vakbondsadvocaat Saladero. Hij zit vast op verdenking van betrokkenheid bij meervoudige moord, poging tot moord en brandstichting (zie *Advocatenblad* 2008-16, p. 692). Het opsluiten van mensenrech-

tenactivisten op grond van valse beschuldigingen is niet nieuw, wel is het de eerste keer dat dit een advocaat overkomt. Niet alleen advocaten en rechters weten zeker dat hier sprake is van 'fabricated charges', ook enkele politici die we spreken vinden daar geen doekjes om. Met Saladero zijn nog vele andere mensenrechtenactivisten uit dezelfde regio beschuldigd en ondergedoken.

De overheid heeft diverse speciale Task Forces ingesteld om de moorden aan te pakken, maar resultaten blijven uit. Tijdens de gesprekken met verschillende autoriteiten wordt keer op keer naar voren gebracht dat er Human Rights Offices zijn opgericht bij politie, leger en zelfs bij het kantoor van de president. Op papier ziet dat er goed uit, maar is er wel voldoende politieke wil om mensenrechten serieus te

nemen? Als we horen dat de human rights officer van het leger voorstander van marteling en de doodstraf is, overtuigt dit niet. Overigens boezemt diens evenknie bij de politie wel vertrouwen in; zij legt de nadruk op opleiding van politiefunctionarissen op het gebied van mensenrechten.

Tijdens deze missie constateren we telkens weer het alom heersende wantrouwen in de overheid. Pas als degenen die verantwoordelijk zijn voor de wandaden en moorden daadwerkelijk worden aangepakt, komt het begin van een oplossing in zicht.

• Voor informatie over de situatie in de Filippijnen of over de Stichting Advocaten voor Advocaten: Adrie van de Streek info@advocatenvooradvocaten.nl, of www.stichtingadvocatenvooradvocaten.nl. Daar leest u ook hoe u donateur kunt worden. Rekeningnummers: ABN 489.938.655; Postbank 433.83.27 (Amsterdam).

Risicomanagement: blijf bij je leest

Het beste vermaak is leedvermaak. De deelnemers aan het seminar over risicomanagement¹ moeten gniffelen om de stomiteiten van anderen.

.....
Jan Pieter Nepveu
 journalist

Zo'n honderd advocaten luisterden op 6 november glimlachend naar Andrew Nickels (Zurich Financial Services Group), die verhaalt van een solicitor in Manchester die de verkoop regelde van honderd flats. Twintig daarvan waren penthouses met een eigen parkeerplek. Helaas had niemand op het kantoor de moeite genomen verschillende contracten te maken. Bijgevolg werden tachtig flats verkocht met niet-bestaande parkeerplekken. 'Ze kijken nu tegen een miljoenenclaim aan, doordat het zo makkelijk was om op de startknop van het kopieerapparaat te drukken,' zegt Nickels. Hij adviseert iedere advocaat dringend om elk document goed te lezen voordat het de deur uitgaat.

Vroeg of laat krijgen veel advocaten te maken met al dan niet terechte claims inzake beroepsaansprakelijkheid. De beheersing van de risico's begint vanzelfsprekend bij een juiste verzekering. Komt het onverhoopt op procederen aan, dan zou men zich kunnen wenden tot Van Doorne, waar Walter

.....
 1 Op 6 november jl. georganiseerd door verzekeringsdienstverlener Aon, Van Doorne Advocaten en de Orde.

Spreker Andrew Nickels,
 foto: Nanning Barendsz

Hendriksen zich bezighoudt met gecompliceerde vormen van bestuurdersaansprakelijkheid en verzekeringsrecht.

Hendriksen begint met het geven van een overzicht van fouten die een beroepsaansprakelijkheidsverzekering niet dekt. Zoals de betaalfout. Je moet betalen aan A maar betaalt aan B, die er vervolgens met je geld vandoor gaat. Verzekerd is slechts de schade aan derden. Hendriksen: 'Hier lijdt geen derde schade maar jij als advocaat, en die schade is dus niet verzekerd.'

Soms is de hoedanigheid waarin je optreedt niet verzekerd. Doe als advocaat geen werk van bijvoorbeeld een beleggingsadviseur.' Het heeft niets te maken met de functie van een advocaat als je vertelt wat naar jouw oordeel de beurs gaat doen.'

Fouten kunnen ook ontstaan doordat advocaten bovengemiddeld ijdel zijn, denkt Hendriksen. Advocaten kunnen maar moeilijk erkennen iets niet te weten. Zo werd een Haagse advocaat ooit advies gevraagd door een vriend. Er

.....
De advocaat die zijn termijn had laten verlopen en toen maar zelf een memorie van grieven, memorie van antwoord en arrest schreef...

was gespeculeerd met geleend geld en de bank was bereid vijftig procent van de schuld kwijt te schelden. De advocaat wist weinig van bank- en effectenrecht, maar vijftig procent leek hem een aanvaardbaar schikkingsvoorstel. Later bleek dat volgens de geldende regelgeving de vriend recht zou hebben gehad op een volledige vergoeding. 'Vriendschappen verbleken snel, als het om geld gaat,' weet Hendriksen. 'De vriend sprak de advocaat aan, en de rechtbank oordeelde dat je niet mag adviseren over rechtsgebieden waar je weinig van weet.' Advies: schoenmaker, blijf bij je leest!

Hendriksen heeft nog een goede raad: zorg op kantoor voor een open sfeer. 'Ga foutmakers niet de huid vol-

schelden want dan gaan ze hun fouten maskeren.' Bekend is het geval waarin een advocaat zijn termijn had laten verlopen en toen maar zelf een memorie van grieven, memorie van antwoord en arrest geschreven heeft. Hij is voor het leven geschorst. 'Dat soort ongelukken gebeurt als je te weinig erkent dat je ook fouten kunt maken,' waarschuwt Hendriksen.

Bedankbriefje

Pierre Nijzens (De Brauw Blackstone) benadrukt het belang van engagement letters, waarin bij het aannemen van een zaak de beperking van aansprakelijkheid tot uitdrukking komt. 'Beschrijf uw opdracht: wat gaat u voor de cliënt doen, wat is het tijdpad, wat zijn de kosten, gaat u medewerkers inschakelen, is er expertise die u moet inhuren?'

De cliënt moet op de hoogte gehouden worden, met tussentijds inzicht in de kosten en, heel belangrijk: leg vast wanneer de zaak beëindigd is. 'Dat wordt vaak vergeten, terwijl er een heel eenvoudige manier bestaat. Als de declaratie betaald is, schrijf ik een bedankbriefje aan de cliënt,' aldus Nijzens.

Goed risicomanagement voorkomt aansprakelijkheid en iedereen is het over eens dat het bovendien zorgt voor betere dienstverlening, meer efficiency en uiteindelijk een betere beroepsuitoefening. Het doel dat verzekeraars met hun voorlichting beogen, is een verlaging van de premie, zegt Nickels. Uit de zaal komt aan het eind van de middag slechts één vraag: wat gebeurt er als je verzekering omvalt? Dan moet je de schade zelf betalen, denken de deskundigen.

Oratie hoogleraar Organisatie
juridische dienstverlening

**'De toespitsing, daar
kijk ik verlangend
naar uit'**

Een oratie is een ritueel voor familie, opdrachtgevers en aanstaande collega's. Tegelijkertijd zegt de leerstoelhouder in zijn oratie: 'dit kwam veel te weinig aan bod op de universiteit, daarom is het goed dat er deze leerstoel is.' Welke redenen gaf prof. Rob van Otterlo op vrijdag 7 november jl. voor zijn leerstoel, toen hij de eerste bijzonder hoogleraar Organisatie van de juridische dienstverlening werd, aan de Universiteit van Amsterdam? Dat wil zeggen: wat bleef ervan hangen bij zijn publiek? We belden rond.

Floris Bannier, advocaat en hoogleraar Advocatuur aan dezelfde universiteit: 'De advocatuur is een complex waarin dienstverlening, ethiek en maatschappelijke betrokkenheid een rol spelen. Van Otterlo zal de structuur en organisatievormen in de juridische dienstverlening onderzoeken. Hij zei dat de advocatuur een eigen plaats heeft en apart onderzoek vergt.'

Zeggen dat niet alle beroepsgroepen?

'Nou, bij de uitwerking van zijn programma zal hij zeker ook algemene aspecten ontwaren, in de dienstverlening van advocaten, accountants, notarissen et cetera. Hij is nou eenmaal hier benoemd, en kijkt naar advocaten.'

Maureen Davis, rechterhand van Van Otterlo op het bureau van de Orde (waar hij Hoofd uitvoering wet- en regelgeving is): 'Ik vond het opvallend dat hij enkele keren refereerde aan het werk van Floris Bannier, waarop hij voort wil bouwen. Sinds de instelling van die leerstoel in 2004 is de advocatuur erg veranderd: de kantoren zijn veel groter en internationaler geworden. Rob kijkt als bedrijfskundige naar de economische kant van die ontwikkelingen.'

Edgar du Perron, decaan van de rechtenfaculteit waar de leerstoel is ingesteld: 'Ik weet natuurlijk heel goed waarom die leerstoel er is. Het gaat om de samenwerking met de andere delen van de leerstoelgroep advocatuur. Dat Van Otterlo een team vormt met de andere leerstoelhouders, Floris Bannier en Mies

Westerveld (sociale rechtshulp), dat geeft de meerwaarde. Als de organisatie in de advocatuur verandert, dan moeten wij dat weten voor de inrichting van de rechtenstudie. Een leerstoel bij economie, dat is wat ver weg. Hoe wordt recht in de praktijk verwezenlijkt? De leerstoelgroep is een van de plekken waar de rol wordt onderzocht die de jurist speelt bij het in stand houden van de rechtspraak; om het wat groots te zeggen.'

Josanne van der Schoot, vrouw van Rob van Otterlo: 'Ik vond dat *simultaneity*, de gelijktijdigheid, het treffendst van de oratie. Het idee dat de juridische dienstverlener in de relatie met de klant zijn producten maakt, dat is belangrijk. Je moet dus een vertrouwensrelatie opbouwen, en daarin je kwaliteit ontwikkelen, want er is een behoorlijke informatieongelijkheid tussen advocaat en cliënt.'

Rob van Otterlo

De "gelijktijdigheid" maakt die ongrijpbare producten van juridische dienstverleners bijzonder, ook dat vraagt een speciaal soort onderzoek.'

Lotje van den Puttelaar, waarnemend deken: 'De organisatie van de juridische dienstverlening stelt tegenwoordig heel veel eisen. Met de driehoofdige leerstoel kunnen die worden onderzocht. Het moet dan wel breder worden getrokken dan alleen de grote kantoren met hun vele specialisten. Daarbuiten moeten advocaten namelijk kennis hebben van belastingrecht, en psychologisch inzicht hebben, ondernemer zijn, de sociale en politieke en economische kaart kennen – dat alles veel meer tegelijk dan op de grotere kantoren.'

Germ Kemper, deken in Amsterdam: 'De oratie sloot wel aan bij mijn eigen gedachten over professioneel kennismanagement. Maar waarom nu speciaal voor de advocatuur zo'n leerstoel van belang is? Ik denk dat het goed is als Van Otterlo nog wat concreter wordt, dat komt ook vanzelf natuurlijk. De toespitsing op de eisen van de advocatuur: daar kijk naar ik verlangend naar uit.' (LH)

brieven

De redactie behoudt zich het recht voor reacties en brieven in te korten.

CoverBoy 16

Dook Moerkoert
oud-patroon te Den Haag)

Alles werd ijskoud gestolde stilte in het bovenkamertje van Avio Staghetti, toen hij de aarzelende handen van zijn patroon weer op zijn schouders voelde. Die harige klauwen, met die artritis wijsvingers. Dat beginnende buikje dat zich over de leuning van zijn bureaustoel opdrong. De hijgerige aanloop naar een openingszin. De onbestemde zurige lichaamsgeur. Die eeuwige duifgrijze begrafenisdas en het even eeuwige satinlook blauwgrijze pak. Avio kromp weg in zijn te grote boord, balde wanhopig zijn vuisten. Zijn ook te grote das, een geschenk van zijn patroon, voelde als een loodzware strop die ieder moment aangehaald zou worden. Op dat moment zag hij, rechts op zijn bureau, zijn beeldscherm opflakkeren in een onwaarschijnlijk weldadig helder hemels licht. En een vertrouwenwekkende maar dwingende stem sprak: 'Cave patronum...' Toen flitste het beeld weg, Avio vertwijfeld achterlatend.

Als trouwe lezer van uw gerespecteerde blad, heeft de omslag van *Advocatenblad* 2008-16 (14 november jl.) een diepe indruk op mij gemaakt. Slaat deze op de Gefinancierde Rechtsbijstand in Engeland en Vlaanderen? Zou kunnen, gezien het lieve onschuldige baardeloze elfachtige public school of seminarie-kopje. Misschien op de Nieuwe Witwaswetgeving? Niet waarschijnlijk, gelet op het overhemd. Kamerleden op werkbezoek bij advocaten? Tja, ik heb de handen van Nicolien en Alexander nooit goed bekeken, en de verwijzing naar graaiers doet iets vermoeden, maar ook dit lijkt niet zo waarschijnlijk.

Dus toch een verwijzing naar de 'meester-gezelrelatie' die moderner zou moeten worden? Ja, de relatie op zichzelf is in ieder geval zichtbaar, zo niet tastbaar

88e jaargang –
5 december 2008 – nr.
17

Versijnt elke drie weken.

Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Reed Business bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie

mr. K.A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. M.R. Maathuis
mr. R. Malewicz
mr. W.J.B. van Nielen
mr. C.C. Oberman
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. A.P. Ploeger
mr. L.H. Rammeloo
mr. P.H.E. Voûte

Redactionele bijdragen

Artikelen, met een maximum van 2000 woorden, zijn van harte welkom. Ze kunnen worden gemaild naar: **linus.hesselink@reedbusiness.nl**, of per post naar Reed Business, t.a.v. L. Hesselink, Postbus 16500, 2500 BM Den Haag. **Informatie:** Linus Hesselink, 070-4445226.

Opleidingspunten verdienen

Het schrijven van 500 woorden 'rechtsliteratuur' levert 1 opleidingpunt op (art. 1 onder f.-3 Verordening op de Permanente Opleiding).

Uitgever

mr. Robert Sanders

Eindredactie

Linus Hesselink

Bureau redactie

Charlotte Helmer

Orderredacteur

Tatiana Scheltema

Art-direction

PatK, Patrick Keeler

Vormgeving

Dimdim, Dmitry de Bruin
Dik.nu, Dik Visser

Illustratie

Floris Tilanus

Correctie

Sandra Braakmann
Carlijn Urlings

Druk

Drukkerij Groen bv, Leiden

Digitaal archief Advocatenblad sinds 1996

www.advocatenorde.nl, voor houders van het (gratis) Balienetcertificaat

Juridische Vacaturebank
www.jbb.nl

Orde van de dag

Gratis abonneren op de wekelijkse nieuwsbrief voor advocaten? Stuur een e-mail naar enova@reedbusiness.nl met als onderwerp Inschrijven Orde van de dag.

Advertenties

Brouwer's Direct Marketing bv
Steekterweg 80 G, 2407 BH
Alphen a/d Rijn
tel. 0172-234460,
fax 0172-233017
e-mail: bdmbv@euronet.nl
Advertentietarieven op aanvraag.
Inzendtermijn:
afl. 18: 5 december 2008
afl. 1: 2 januari 2009

Abonnementen

Alle advocaten, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Adreswijzigingen: Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag, tel. 070-3353535, fax 070-3353531.

Niet-leden betalen € 202 per jaarabonnement (incl. btw en verzendkosten) en voor de jaarband € 15. Studenten 50% korting.

Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan. Opgave via www.reedbusiness.nl of bij onze Klantenservice. Abonnementen lopen automatisch door, tenzij uiterlijk 30 dagen voor de vervaldatum bij onze Klantenservice wordt opgezegd. Dit kan schriftelijk, telefonisch of per e-mail.

Klantenservice

Postbus 808, 7000 AV
Doetinchem
Telefoon: 0314-358358
Fax: 0314-349048
e-mail: klantenservice@reedbusiness.nl

Reed Business bv legt gegevens vast voor de uitvoering van de (abonnementsovereenkomst). Deze gegevens kunnen worden gebruikt om u te informeren over voor u relevante producten en diensten van Reed Business bv, haar groepsmaatschappijen en zorgvuldig geselecteerde derden. Uw e-mailadres wordt alleen gebruikt om u te informeren over gelijksoortige producten en diensten van Reed Business bv en haar groepsmaatschappijen. Als u geen prijs stelt op deze informatie, per post of via e-mail, dan kunt u dit schriftelijk doorgeven aan: Reed Business bv, t.a.v. Adresregistratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem.

ISSN 0165-1331

Nederlands
uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

gemaakt. Maar covert dit beladen beeld de lading?

Ik heb getracht het bijbehorende artikel tot mij te nemen. Maar steeds doemde weer die onpeilbaar kwetsbare, hulpeloos droeve, blik van de gezelschapsleider op en dwaalden mijn gedachten af naar Jeanne d'Arc, Bernadette Soubirous en Jeff Koons. Mij is slechts bijgebleven dat het individuele patronaat niet zaligmakend is en dat aan het einde van de stage een meesterstuk afgeleverd zou moeten worden. Terug naar het gildemodel? Vanzelfsprekend! Dus hoezo, tips voor modernisering?

Gelukkig treft men, na lezing van het artikel, direct de vriendelijke en open blik van Steven Schuit aan. Hij stond zowel aan de oude wieg van de Beroepsopleiding als aan de moderne wieg van de Law Firm School. Dat verdient, serieus, alle respect.

Het zal duidelijk zijn; wat mij betreft zie ik dit soort covers liever nooit meer. Laat dat maar aan de wachtkamerglossy's *Mr.* en *Legal Stuff* over. Gelukkig staat ons blad niet tussen de tijdschriften in de kiosk. Ik zou mijn ogen in dit geval beschaamd hebben moeten afwenden.

Cursusmateriaal vóóraf is effectiever

Leo Delfgaauw

advocaat te Capelle aan den IJssel

Advocaten hebben de verplichting zich jaarlijks bij te scholen. Dit geschiedt veelal door het volgen van cursussen die worden aangeboden door professionele organisaties. Enige jaren geleden was het bij die organisaties goed gebruik het cursusmateriaal van tevoren toe te zenden, zodat bestudering

daarvan mogelijk was voor aanvang van de cursus. Deze goede gewoonte hebben de organisatoren echter massaal afgezworen. In toenemende mate ergeren mijn kantoorgenoot en ik ons aan dit gebrek aan service.

Het behoeft geen betoog dat het rendement van een cursus aanzienlijk stijgt indien men zich van tevoren in het studiemateriaal kan verdiepen. Toen ik een van de bekende cursusgevers in dit land vroeg mij het studiemateriaal tevoren toe te zenden, leidde dit tot een telefoongesprek waarin men mij te kennen gaf niet aan mijn wens tegemoet te komen, dit ook niet te motiveren omdat ik het toch niet zou begrijpen, met als uiteindelijk gevolg dat ik niet tot de cursus werd toegelaten!

Schriftelijk contact met onze Orde over dit fenomeen leverde vervolgens als reactie op dat het cursusmateriaal in de visie van de Orde voor, tijdens of na de cursus beschikbaar moet worden gesteld en dat de cursusgevende instelling zelf kan kiezen wat zij wil. Toen ik daarop repliceerde dat het voor de Orde toch zeer eenvoudig zou zijn om erkenning aan een cursusgevend instituut alleen te verlenen op voorwaarde dat men tenminste op verzoek cursusmateriaal vóór het houden van de cursusedag zou toezenden, werd mij te verstaan gegeven dat de Orde geen standpunt kan innemen met betrekking tot mijn stelling dat de effectiviteit van een cursus aanzienlijk wordt verhoogd wanneer het te behandelen cursusmateriaal ruim van tevoren aan de cursisten is toegezonden. Wel is de Orde bereid om de regelgeving VSO/PO te heroverwegen.

Ik roep u dan ook allen op om zowel bij de cursusgevers in dit land aan te dringen op toezending van cursusmateriaal vóór het houden van de cursus, als bij onze Orde om terzake het beleid aan te passen en slechts erkenning te willen verlenen aan die opleidingsinstellingen die aan dit simpele verzoek van toezending vooraf tegemoet willen komen.

**BESTUURSWISSELING
JONGE BALIE MIDDELBURG**

Het nieuwe bestuur van de Vereniging De Jonge Balie Middelburg is benoemd, de nieuwe leden zijn: E. (Evelien) Sijnesael, voorzitter; R.T.K. (Rivka) Davidse, secretaris; A.A. (Anouk) de Feijter, penningmeester; A.D. (Aneta) Haja, algemeen lid; M.C. (Marika) Sinke, algemeen lid. Het secretariaatsadres van de vereniging is: Postbus 44, 4330 AA Middelburg, e-mailcorrespondentie t.a.v. rivka@mrkoller.nl.

**BESTUURSWISSELING
JONGE BALIE GRONINGEN**

Het nieuwe bestuur van de Vereniging De Jonge Balie Groningen is benoemd, de nieuwe leden zijn: K. Konings, voorzitter; N. Veerman, secretaris; D. Lacevic, penningmeester; S.A. Wortmann, activiteitencommissaris; M.R.M. Schaap, pleitcommissaris. Het secretariaatsadres van de vereniging is: Postbus 723, 9700 AS Groningen, e-mailcorrespondentie t.a.v. n.veerman@dehaaninfo.nl.

**60 JAAR GENOCIDE
CONVENTIE**

De Verenigde Naties stelden zestig jaar geleden genocide strafbaar. Met het congres 60 Years Genocide Convention wordt hier op **zondag 7 en maandag 8 december 2008** in Den Haag bij stilgestaan. Een van de sprekers in het Vredespaleis is dr. Luis Moreno-Ocampo, hoofdaanklager van het Internationaal Strafhof in Den Haag. Het congres wordt georganiseerd door het Centrum voor Holocaust- en Genocidestudies (CHGS) en het Amsterdam Center for International Law (ACIL) van de Universiteit van Amsterdam (UvA) samen met de bibliotheek van het Vredespaleis. Op

de conferentie wordt ingegaan op de kloof tussen maatschappelijke noties van genocide en de strikt juridische definitie. De gemeenschappelijke noemer van de lezingen is de uitwisseling van historische en juridische perspectieven en de confrontatie tussen daadwerkelijke gebeurtenissen enerzijds en beperkingen van het recht anderzijds. De conventie vindt plaats in het Vredespaleis, Den Haag.

INTERNATIONAL CONFERENCE ON HUMAN RIGHTS AND BIOMEDICINE

The Erasmus University Rotterdam and the Erasmus University Medical Center organize this international conference starting at international Human Rights Day, **10-12 December 2008**. The Convention on Human Rights and Biomedicine stipulated the legal principles which are binding on the field of medicine and biology. Together with the European Convention on Human Rights, it is one of the leading treaty documents passed by the Council of Europe.

During the conference eminent scholars from a variety of disciplines (medicine, law, ethics, philosophy) will discuss the meaning of the Convention's underlying principles and fundamental rights in health care, contemporary dilemmas in health care (policy) and the Convention's impact on national health legislation and daily practice. More information: www.biomedicineconvention.nl.

EUROPEAN FAMILY LAW CONFERENCE

CCBE is organising, in partnership with ERA (Academy of European Law), a conference in Brussels on **11-12 December 2008** on the practice of European family law. The conference is focused on the fact

that cross-border legal relationships and their consequences (e.g. divorce, custody decisions and their enforcement abroad, maintenance) confront family lawyers with complex legal problems. New legal acts at the European and international level affect their daily work. Legal practitioners are therefore required to deal ever more with legal questions arising from cross-border family and parental responsibility cases. The event will have the following format: roundtables on Thursday afternoon to provide thorough information on European texts and proposals; workshops and discussions on Friday in order to consider practical cases, to debate and to exchange know-how. More information: www.ccbe.eu.

**JURIDISERING IN HET
OMGEVINGSRECHT**

Het Centrum voor Milieurecht organiseert op **18 december 2008** de jaarlijkse studiedag met als thema: 'Juridisering in het omgevingsrecht'. Het rapport 'Sneller en beter' van de Commissie Snelle Besluitvorming infrastructuur (Commissie-Elverding) heeft de discussie over juridisering in het omgevingsrecht een extra impuls gegeven. Op deze studiedag willen we de discussie in brede zin voortzetten. In de ochtend komen juridisering en Europees recht en de juridisering van omgevingsrechtelijke besluitvorming aan de orde. In de middag wordt het onderwerp besproken vanuit het perspectief van de rechterlijke beoordeling en twee milieuthema's: duurzame energie en natuurbescherming. De studiedag vindt plaats in Amsterdam van 10.00-16.30 uur. Inlichtingen en aanmeldingen: www.jur.uva.nl/cvm, en: Laura Corduwener en Bibi Krot, Centrum voor Milieurecht, Universiteit van Amsterdam, milieurecht-fdr@uva.nl.

**Ontheffings-
verzoeken VPO**

Op grond van de Verordening op de Permanente Opleiding 2000 (VPO) is de advocaat verplicht elk jaar ten minste zestien opleidingspunten te behalen. Van deze verplichting kan de Algemene Raad geheel of gedeeltelijk ontheffing verlenen (art 5 lid 1 VPO). Om voor een dergelijke ontheffing in aanmerking te komen, dient de advocaat zich met een schriftelijk verzoek tot de Algemene Raad te wenden. Is sprake van arbeidsongeschiktheid, dan dient het verzoek voorzien te zijn van een doktersverklaring of verklaring van de verzekeringmaatschappij waaruit de periode alsmede de mate van arbeidsongeschiktheid blijkt. Een ontheffing wordt slechts verleend voor het lopende kalenderjaar. Het verzoek moet de Algemene Raad uiterlijk 31 december 2008 bereiken. Verzoeken die ná 31 december 2008 worden ontvangen en die betrekking hebben op het jaar 2008, worden niet in behandeling genomen. U wordt er nogmaals op gewezen dat vanaf 1 januari 2009 de Algemene Raad geen ontheffing meer kan verlenen van opleidingsverplichtingen op grond van de VPO. Het desbetreffende artikel 5 is geschrapt. De beoordeling van gevallen waarin niet voldaan is aan opleidingsverplichtingen (door arbeidsongeschiktheid, verblijf in het buitenland of zwangerschap en bevalling) wordt overgelaten aan de plaatselijke dekens. Deze zijn beter op de hoogte met de bijzondere omstandigheden van een geval, en kunnen beter op het specifieke geval toegesneden voorwaarden stellen.

Cursuswijzer VSO/PO

De nieuwe Cursuswijzer VSO/PO staat online. Het cursusaanbod in deze Cursuswijzer betreft de periode januari-mei 2009. U kunt de Cursuswijzer inzien op de Orde-website (<http://www.advocatenorde.nl/advocaten/opleiding/cursusaanbod.asp>).

Hoe staat het met de OM-afdoening?

Vanaf 1 februari 2009 krijgen bestuurders onder invloed door heel Nederland te maken met de OM-straftbeschiikking. Bovendien lopen zij het risico om als gevolg van deze strafbesciiikking voor maximaal zes maanden hun rijbevoegdheid kwijt te raken. Het ministerie van Justitie informeert.

De Wet OM-afdoening is op 1 februari 2008 in werking getreden. Met deze wet kan het OM bepaalde zaken buitengerechtelijk afdoen. Anders dan bij de transactie, waarbij voorkoming van vervolging het doel is, is de OM-afdoening een daad van vervolging. Als de ontvanger van een strafbesciiikking niet in verzet gaat, wordt de strafbesciiikking onherroepelijk en krijgt het CJIB namens het OM een executoriale titel.

Op dit moment wordt alleen in de arrondissementen Amsterdam en Den Bosch de strafbesciiikking uitgevaardigd, voor enkele art. 8 WVV-feiten ('rijden onder invloed') en is de geldboete de enige sanctie. Vanaf 1 februari gaan ook andere arrondissementen werken met de OM-afdoening. Bovendien kan dan een OBM (ontzegging van de bevoegdheid tot het besturen van motorrijtuigen) worden opgelegd door de officier van justitie, na het horen van de te bestraffen persoon. De Wet OM-

afdoening wordt gefaseerd bij de parketten ingevoerd. De fasering is te raadplegen via www.om.nl/strafbesciiikking.

Tot medio oktober zijn 2061 strafbesciiikkingen uitgevaardigd en 38 verzetten ingediend. Een aantal zaken waarin verzet werd gedaan is in Amsterdam en Den Bosch al op zitting geweest. In alle gevallen leidde dit tot een veroordeling en daarmee tot een vernietiging van de strafbesciiikking.

Vanaf januari 2009 kunnen ook gemeentes een strafbesciiikking uitvaardigen: de bestuurlijke strafbesciiikking. De vier grote steden (Amsterdam, Utrecht, Den Haag en Rotterdam) krijgen als eerste deze mogelijkheid. Het gaat hierbij om overlastfeiten. Eventueel verzet tegen deze strafbesciiikking komt, net als de OM-straftbeschiikking, bij het OM terecht.

Meer over de bestuurlijke strafbesciiikking is te vinden via www.bestuurlijkestrafbesciiikking.nl.

Van de deken

Willem Bekkers

Overheid tegenover advocaat

Zijn justitie en advocatuur natuurlijke bondgenoten? De Orde zou het graag zo zien. Je recht 'krijgt' je niet altijd. Recht halen kost geld en niet iedere burger kan dat betalen.

Aan rechtspleging gaat het contact tussen advocaat en cliënt vooraf. In dat contact overleggen zij over de aard van het voorgelegde vraagstuk en de middelen die de burger ten dienste staan om 'zijn recht te halen'. Een onafhankelijke advocaat adviseert in de eerste plaats over de juridische status van de voorgelegde vraag. Moet of kan deze met behulp van juridische middelen worden opgelost? En vervolgens: is het wel een zaak voor de rechter of kan beter buitengerechtelijke geschillenbeslechting worden toegepast? De inschakeling van een advocaat leidt nooit zonder meer tot een rechtszaak, maar biedt een zekere garantie dat de zaken die aan de rechter worden voorgelegd daar ook thuishoren. Zonder dit kwaliteitsmoment tussen professional en cliënt zal het systeem van rechtspleging niet minder worden belast, maar eerder meer.

Rechtsbijstandverzekeraars kunnen in dezen maar een beperkte rol spelen, buiten familierecht en strafrecht. Bovendien is een verzekeraar een commercieel bedrijf waar de aandeelhouder winst wil zien. Is dat in de advocatuur dan anders, zo wordt mij voortdurend tegengeworpen. Zijn er geen doorgewinterde urenschrijvers die kansloze kwesties rekken ten faveure van de eigen bankrekening? Natuurlijk zijn die er, en is het zaak dat dit soort advocaten wordt geholpen de weg naar de uitgang te vinden. Ik denk overigens dat door menigeen ernstig wordt onderschat dat de overgrote meerderheid van de Nederlandse advocatuur grote betekenis hecht aan het belang van recht en rechtsstaat.

De overheid heeft zich, blijkens haar voornemens, een beeld gevormd van de toegang tot het recht, van de problemen die de rechtzoekende ontmoet en van de rol die de advocatuur daarbij speelt. Dat beeld komt niet overeen met de ervaringen van rechtzoekenden en met die van hun advocaten. Zij weten maar al te goed dat de overheid medeveroorzaker is van de problemen van rechtzoekenden en dat de wijze waarop zij zich niet zelden tegenover burgers gedraagt, iets te goed past bij de voorgenomen bezuinigingen. De overheid is er voor de burgers en advocaten zijn er voor hun portemonnee, zo lijkt het kabinet te denken. De praktijk is een andere.

De Nederlandse balie verzet zich niet tegen het bezuinigen op uitgaven met gemeenschapsgeld maar wel tegen bezuinigingen die de toegang tot het recht schaden. Als burgers hierdoor buiten de boot van de rechtsstaat vallen (uw rechtsstaat is de mijne niet) zullen we uiteindelijk allemaal verliezer zijn en niet alleen in financieel opzicht.

Laten justitie en balie bondgenoten zijn in een vitale rechtsstaat.

Reageren: vandedeken@advocatenorde.nl

Haal meer uit uw overtollige liquiditeiten

(welke ondernemer wil dat niet)

Persoonlijk advies voor een optimaal rendement

Meer dan ooit kunt u nu als ondernemer een optimaal rendement op uw overtollige liquiditeiten realiseren. We geven scherpe tarieven op lange, maar ook op korte termijn. Uw vaste contactpersoon zorgt voor een persoonlijk advies over de beste spaarmogelijkheden voor uw onderneming.

Maak gebruik van het moment

Maak gebruik van ons scherpe aanbod en maak nu een afspraak met uw adviseur of kijk op www.ing.nl/zakelijk. Hier vindt u tevens de contactgegevens van de adviseur in uw regio.

NEDERLANDSE
ORDE VAN
ADVOCATEN

De Nederlandse Orde van Advocaten staat als publiekrechtelijke beroepsorganisatie midden in de actualiteit. Als beleidsadviseur geef je adviezen in de dynamiek van de advocatuur, het publiek belang en de politiek. Vanuit deze rol draag je bij aan de instandhouding van de rechtsstaat. Onderwerpen als gefinancierde rechtshulp, tuchtrecht en vakbekwaamheid van de advocaat zijn slechts een paar van de actuele terreinen waarin wij actief zijn. Het zijn terreinen die veel mensen raken en maatschappelijk van belang zijn. Met een organisatie van ca. 55 medewerkers zijn wij groot genoeg om de advocatuur en haar Algemene Raad op professionele wijze te ondersteunen en klein genoeg om in een collegiale sfeer samen te werken. Heb jij de kennis en personality in huis om bij ons het beleid richting te geven?

BELEIDSADVISEUR

op diverse dossiers inzetbaar, fulltime (4 dagen is bespreekbaar)

De functie

Als beleidsadviseur signaleer je relevante ontwikkelingen in jouw dossiers en ontwikkel je standpunten en strategieën. Je ondersteunt de Algemene Raad zowel mondeling als sparring partner, als door het geven van schriftelijke adviezen of het opstellen van verordeningen. Je bereidt de besluitvorming van de Algemene Raad voor. Daarnaast ben je als projectmanager verantwoordelijk voor projecten die voortvloeien uit het beleid van de Algemene Raad. Je bent verantwoordelijk voor het onderhoud en uitbreiding van relevante netwerken. Ook initieer en organiseer je inhoudelijk seminars en neem je actief deel aan discussies met kennis- en klankbordgroepen en overleggen met (internationale) commissies, (overheids)instanties en andere relevante partijen.

Uw profiel

- Ervaren jurist met stevige persoonlijkheid, relativiseringsvermogen en affiniteit met de advocatuur.
- Initiatiefrijke en creatieve geest.
- Goed gevoel voor politieke en bestuurlijke verhoudingen.
- Uitstekende mondelinge en schriftelijke uitdrukingsvaardigheid.
- Het vermogen om beleidsonderwerpen scherp te analyseren en alert in te spelen op relevante ontwikkelingen.
- In staat om zowel zelfstandig als in teamverband te werken.

Wij bieden

Naast een interessante functie in een boeiende werkomgeving bieden wij een uitstekend pakket arbeidsvoorwaarden.

Wil jij de uitdaging aangaan? Richt dan binnen twee weken je sollicitatie aan de Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag, t.a.v. mevrouw mr. L.L. van Gelderen of aan l.vangelderen@advocatenorde.nl. Voor nadere informatie kan je tijdens kantooruren contact opnemen met mevrouw drs. A.C.M.J. van Eekelen, hoofd Beleidsontwikkeling, tel: 070 – 3353515. Een assessment kan onderdeel uitmaken van het selectieproces.

De Nederlandse Orde van Advocaten, gevestigd in Den Haag, is de publiekrechtelijke beroepsorganisatie van alle (ruim 15.000) advocaten in Nederland. De wettelijk vastgelegde kernfunctie is de zorg voor de kwaliteit van advocatendiensten. De organisatie wordt bestuurd door de Algemene Raad. Het Bureau van de Orde telt ca. 55 medewerkers en staat onder leiding van de Algemeen Secretaris. Zie ook onze website www.advocatenorde.nl

Zijn advocaten voor meer verantwoordelijk dan voor het optimaal bedienen van cliënten? Rechter in de Hoge Raad Wilhelmina Thomassen kijkt naar de advocateneed en meent van wel. 'De advocaat mag niet met hoge tarieven de toegang tot het recht blokkeren.' En: 'de noodzakelijke goede verhoudingen' worden verstoord als rechters worden gewraakt 'omdat hun beslissingen niet in goede aarde zijn gevallen'.

Tussen cliënt en

.....
Wilhelmina Thomassen'
Lid van de Hoge Raad
.....

Iedereen heeft in de uitoefening van zijn beroep of bedrijf een maatschappelijke verantwoordelijkheid die uitstijgt boven de onmiddellijke doelstelling van dat beroep of bedrijf. Waarden als een gezond milieu en respect voor mensenrechten, bijvoorbeeld, zijn de verantwoordelijkheid van ieder van ons. De overheid zal onder omstandigheden verplicht zijn om individuen of ondernemers die hun verantwoordelijkheid op dit punt verwaarlozen, zo nodig via wetgeving, te dwingen in hun beroepsuitoefening rekening te houden met het algemeen belang. Dat geldt dus ook voor advocaten. Aan hen worden zelfs specifieke eisen gesteld, omdat de advocatuur haar bestaansrecht ontleent aan het recht. Dat brengt mee dat de maatstaven voor

.....
De speciale positie in de rechtsorde komt tot uiting in verschoningsrecht, dominus litis-beginsel en vertrouwen van rechter in advocaat
.....

een goede beroepsuitoefening gezocht moet worden binnen de kaders van de rechtsorde.

Binding

Dat aan de advocaat specifieke eisen gesteld worden, blijkt ook uit de eed die elke advocaat voor de rechtbank aflegt voordat hij of zij tot het tableau wordt toegelaten. Deze eed luidt al sinds 1531: 'Ik zweer (beloof) getrouwheid aan de Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet, eerbied voor de rechterlijke autoriteiten, en dat ik geen zaak zal aanraden of verdedigen, die ik in goede niet gelove rechtvaardig te zijn.'

De formulering van deze eed is mischien niet meer van deze tijd; toch is de eed geen holle frase, geen lege traditie. De eed bezegelt de binding van de advocaat aan de rechtsorde. Vanaf het moment dat de eed is afgelegd, neemt de advocaat een speciale positie in de rechtsorde in. Deze komt tot uiting in de bijzondere

verhouding tussen advocaat en cliënt (verschoningsrecht, *dominus litis*-beginsel) en in het vertrouwen dat de rechter in de advocaat moet stellen.

Met binding aan de rechtsorde bedoel ik niet dat de advocaat zich moet neerleggen bij de machtsverhoudingen in de samenleving omdat die door rechtsregels in stand worden gehouden. Ik heb het over de samenleving waarin de overheid de burger alleen iets kan opleggen te doen of na te laten op grond van democratisch tot stand gekomen wetten. Een samenleving waarin de burger het recht heeft om van de overheid te verlangen dat ook zij zich aan die wetten houdt. Een samenleving waarin, mede op grond van internationale verdragen, rekening moet worden gehouden met de belangen van individuen en minderheden.

In plaats van 'ik zweer (beloof) gehoorzaamheid aan de Grondwet' zou een moderne versie van de advocateneed dan ook kunnen luiden: 'Ik zweer (beloof) dat ik de democratische rechtsorde zoals die in de Grondwet en in internationale verdragen is verankerd, zal respecteren.' Deze belofte brengt tot uitdrukking dat de advocaat medeverantwoordelijk is voor het behoud van de waarden van die rechtsorde.

.....
¹ Zijn onafhankelijkheid en algemeen belang nog van deze tijd, of zijn ze achterhaald, als kernwaarden van de advocatuur? De Orde vroeg Wilhelmina Thomassen om deze vraag te beantwoorden in een lezing op het Jaarcongres, afgelopen september in Den Bosch. Deze tekst is een bewerkte versie van die lezing.

samenleving

Advocaten werden
beëdigd op 28 november
jl. in Den Bosch; foto's
Ronald Brokke .

Niet te duur

Wat betekent dat voor de beroepsuitoefening van de advocaat? Het procesmonopolie geeft de advocaat, naast de overheid die daarvoor als eerste verantwoordelijk is, een verantwoordelijkheid voor het zeker stellen van de toegang tot het recht. De advocaat mag niet met hoge tarieven de toegang tot het recht blokkeren, als dat betekent dat een deel van de rechtzoekenden zijn rechten niet kan verwezenlijken en daardoor in de verdrukking komen. Ik denk vanwege de actualiteit aan de orkesten en gezelschappen die onlangs in één klap hun financiën zijn kwijtgeraakt door de beslissing van het Nederlands Fonds voor Podiumkunsten om subsidies toe te wijzen aan anderen. Het zijn de kleine orkesten die daardoor het ernstigst in hun bestaan bedreigd worden en voor wie het inhuren van een advocaat voor juridisch advies te duur is. Hier speelt een groot cultureel belang, dat de advocatuur zich zou kunnen aantrekken door rechtshulp tegen een lager tarief of gratis ter beschikking te stellen. Grote kantoren zijn daarvoor ook in staat.

De medeverantwoordelijkheid voor de toegang tot het recht klemmt te meer in een dichtgeregelde samenleving waarin de burger, zonder dat hij daar veel aan kan doen, afhankelijk kan worden van juridische bijstand.

Geen gebrek aan respect

De binding aan de rechtsorde kan ook de partijdigheid nader invullen, een kernwaarde die veel advocaten als de belangrijkste zien. Het verdedigen of bijstaan van de cliënt is immers niet hetzelfde als het verdedigen van de belangen van de cliënt als deze belangen zich niet verdragen met de rechtsorde. Een indirecte ondersteuning van criminele activiteiten van de cliënt valt vanzelfsprekend niet te beschouwen als gerechtvaardigde partijdigheid. Partijdigheid betekent dat een advocaat bij de verdediging van een verkrachter alles zal moeten doen om de rechten van zijn cliënt te verwezenlijken en om de rechter goed te informeren over de feiten en omstandigheden die voor die cliënt pleiten. Maar deze verdediging mag niet, maar hoeft ook niet gepaard te gaan met een gebrek aan respect voor het slachtoffer.

Betrokkenheid

Respect voor de rechtsorde kan een verdergaande betrokkenheid bij de rechtsorde meebrengen. Een dergelijke betrokkenheid is door advocaten door de jaren heen ook getoond. Neem de gaten in de rechtshulp van de jaren zeventig van de vorige eeuw. Kritische advocaten hebben deze gaten zichtbaar gemaakt en bijgedragen aan oplossingen. De gaten van de socialezekerheidswetgeving, het arbeidsrecht en het huurrecht zijn inmiddels wel gedicht, maar er zullen steeds weer groepen of individuen zijn die

onvoldoende in staat zijn hun fundamentele rechten te verwezenlijken.

Voor de slachtoffers van geweldsmisdrijven is de laatste jaren in theorie steeds meer aandacht gekomen. Zij zijn niet langer alleen maar getuigen die aan de waarheidsvinding moeten bijdragen. De focus is niet langer alleen gericht op de verhouding dader-gemeenschap of daderstaat, maar uitgebreid tot de verhouding dader-slachtoffer. Steeds meer wordt aangevaard dat een misdrijf in de eerste plaats de rechten van het slachtoffer aantast. Bij

zeer ernstige misdrijven zoals marteling, dood door schuld en verkrachting heeft de staat (ingevolge de jurisprudentie van het EHRM over artt. 2, 3 en 8 EVRM) de positieve verplichting om een strafvervolgging tegen de verdachte in te stellen en het slachtoffer bij het onderzoek te betrekken. Deze conceptuele heroriëntatie op de verhouding dader-staat-slachtoffer is gepaard gegaan met een actievere rol voor het slachtoffer in het strafproces, zelfs in het internationale strafproces. Advocaten zijn de eerstaangewezenen om deze slachtofferrechten te helpen realiseren.

Engelse advocaten hebben de vele klachten van Koerden over martelingen en verdwijningen in Zuidoost-Turkije in de jaren tachtig voor het EHRM gebracht. Daarmee hebben ze gezorgd voor genoegdoening van de slachtoffers en ook voor veranderingen in het strafrechtelijke en politieke klimaat in Turkije.

Hoe vaak zijn het niet advocaten die op de bres staan voor de zwakken en die rechten van individuen bevechten op de macht? Ik denk aan Sydney Kentridge, de advocaat van Mandela, die als raadsman van PKK-leider Öcalan in Straatsburg een onuitwisbare indruk maakte met zijn doorwrochte en ontroerende pleidooi om de doodstraf aan te merken als een onmenselijke behandeling in de zin van art. 3 EVRM. Hij heeft daarmee de uiteindelijke beslissing van het EHRM in die zaak in belangrijke mate beïnvloed.

Te denken valt ook aan de Nederlandse vreemdelingenadvocaten die door hun inzet belangrijke jurisprudentie hebben gecreëerd over het recht op een gezinsleven van immigranten en het recht op een zorgvuldig onderzoek in vluchtelingenzaken. Of aan een advocaat als Gerda Later, die de gebrekkige rechtspositie van patiënten onder de toenmalige Krankzinnigenwet op de Straatsburgse agenda heeft gezet en daarmee een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan de verbetering van de rechtspositie van gedwongen opgenomen patiënten. Deze betrokkenheid bij de rechtsorde in brede zin is typisch 'des advocaats'.

Geen verhoudingen verstoren

Het volgende onderdeel van de eed is:

Verdediging van een verkrachter mag niet, maar hoeft ook niet, gepaard te gaan met gebrek aan respect voor het slachtoffer

'eerbied voor de rechterlijke autoriteiten'. De rechter kan zijn rol alleen goed vervullen wanneer hij wordt bevraagd. De advocaat zorgt voor de input. Hoe beter de kwaliteit van de advocatuur des te beter de kwaliteit van de rechtsorde. Daarbij hoort dat de advocatuur de rechter kritisch volgt in de manier waarop deze de rechtsorde onderhoudt, zowel in zijn oordelen als in de organisatie van zijn werk.²

In strafzaken vormt de advocatuur samen met het OM en de rechter de infrastructuur van de Nederlandse rechtsorde. Het besef van een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor die rechtsorde bevordert de kwaliteit van de rechtstoepassing. Dat besef vraagt ook om goede omgangsvormen in de rechtszaal. Deze symboliseren immers de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het recht en de waarheid. Om hun verschillende rollen goed te kunnen vervullen, dienen procesfunctionarissen over het respect van de andere deelnemers te beschikken. Dat betekent dat advocaten door het OM en de rechter ook als procesfunctionarissen moeten worden benaderd. Het af luisteren van advocaten of het bejegenen door de rechter van een advocaat alsof deze met zijn cliënt kan worden vereenzelvigd, verstoort de goede verhoudingen.

De goede verhoudingen raken ook verstoord als advocaten rechters wraken omdat hun beslissingen niet in goede aarde zijn gevallen, of als advocaten aangifte doen tegen officieren van justitie zonder dat daar ijzersterke argumenten voor zijn. Dit zijn geen geschikte vormen van communicatie binnen de gezamenlijke verantwoordelijkheid.

² Daarom zou bijvoorbeeld in de discussie over het rapport-Hammerstein, waarin door leden van de HR en ambtenaren van het ministerie van Justitie een visie wordt ontwikkeld over de toekomst van de cassatie en waarin het invoeren van een gematigd verlostelsel wordt bepleit, door de balie een prominente rol moeten worden gespeeld.

Advocaten, officieren van justitie en rechters kunnen betrokken zijn op elkaar zonder dat hun rollen vervagen. Om het belang van een gezamenlijke verantwoordelijkheid tot uiting te brengen, zou in de advocateneed de zinsnede 'eerbied voor de rechterlijke autoriteiten' een hedendaagse vertaling kunnen krijgen in: 'respect voor de functionarissen en de regels van het proces'.

In gemoede

De zinsnede 'dat ik geen zaak zal aanraden of verdedigen, die ik in gemoede niet gelove rechtvaardig te zijn' verwijst naar de onafhankelijkheid van de advocaat. Hiermee kan uiteraard niet bedoeld zijn dat advocaten geen verdachten van gruwelijke misdrijven kunnen verdedigen. Dit deel van de eed maakt duidelijk dat er grenzen zijn aan de *belangen* die je als advocaat kunt verdedigen, waarbij het persoonlijke geweten als maatstaf geldt. Advocaten moeten in staat zijn de rechten van hun cliënten te verwezenlijken zonder zich met deze te vereenzelvigen of hun activiteiten of ideeën te verdedigen. Een hedendaagse vertaling zou kunnen luiden: 'Ik zal geen adviezen geven of belangen verdedigen waarvan ik overtuigd ben dat zij niet rechtvaardig zijn.'

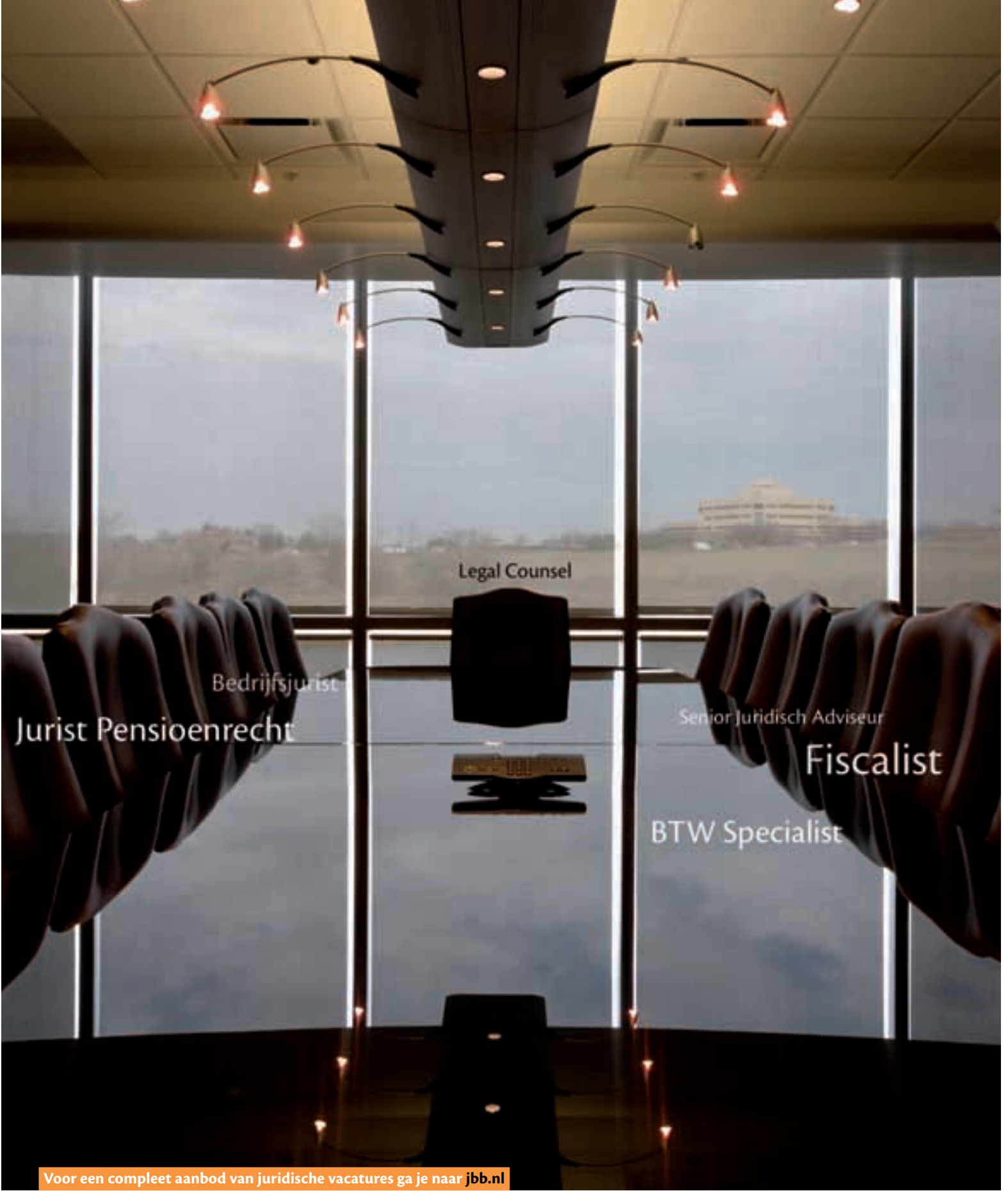
Kortom: ja, onafhankelijkheid en algemeen belang zijn nog van deze tijd, zie de advocateneed. De advocaat heeft een bijzondere verantwoordelijkheid ten opzichte van de samenleving en zijn zorg is niet alleen en simpelweg het dienen van zijn cliënt. De advocateneed verdient een moderne formulering want de gedachte achter deze oude en eerbiedwaardige eed is nog steeds actueel.

Advocateneed

'Ik zweer (beloof) getrouwheid aan de Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet, eerbied voor de rechterlijke autoriteiten, en dat ik geen zaak zal aanraden of verdedigen, die ik in gemoede niet gelove rechtvaardig te zijn.'

Advocateneed gemoderniseerd

'Ik zweer (beloof) dat ik de democratische rechtsorde, verankerd in Grondwet en internationale verdragen, zal respecteren, evenals de functionarissen en de regels van het proces, en dat ik geen adviezen zal geven of belangen zal verdedigen waarvan ik overtuigd ben dat zij niet rechtvaardig zijn.'

Legal Counsel

Bedrijfsjurist

Jurist Pensioenrecht

Senior Juridisch Adviseur

Fiscalist

BTW Specialist

Voor een compleet aanbod van juridische vacatures ga je naar jbb.nl

Juridische Banenbank

Moordkuil

Irritaties, klachten en andere felle berichten over grote en kleine misstanden kunt u kwijt in deze rubriek.

Graaiende collega's

Advocaten kunnen op te veel manieren aan het graaien slaan. Hoe gaan ze te werk en wat zou er aan kunnen worden gedaan?

Rogier Hörchner
advocaat te Breda

Deze zomer publiceerde het Hof Arnhem enkele oudere uitspraken over de vergoeding van advocaatkosten in strafzaken. Sommige bieden een ontmoedigend kijkje in de keuken van collega's.¹

Een verdachte bv en een aantal werknemers worden in een fiscale strafzaak bijgestaan door een advocaat. De zaak begint in juni 2005 met een inval. In december 2005 worden de zaken tegen de werknemers alweer geseponeerd. In juli 2006 volgt het sepot van de bv. Een bedrag van € 620.981,92 wordt geclaimd bij de rechtbank.

Is hier gewoon hard gewerkt? Enkele details van de geanonimiseerde uitspraak laten zien dat er meer aan de hand is:

- * de advocaat heeft de zaak samen met een kantoorgenoot gedaan. De werkzaamheden zijn in rekening gebracht tegen een gemiddeld uurtarief van € 345 plus kantoorkosten en btw. Ook voor de kantoorgenoot die pas sinds 2003 advocaat is, een advocaat-stagiaire dus;
- * de advocaten zouden volgens de urenspecificatie samen maar liefst 770 uren hebben gemaakt, waarvan

408 niet of onvoldoende gespecificeerde uren 'dossierstudie'. Het was echter geen megazaak: het dossier besloeg vijf ordners;

- * men heeft een accountant ingeschakeld. Ook deze heeft de dossiers bestudeerd en een rapport opgesteld. Kosten: € 113.821;
- * de advocaten zouden, nadat de zaak met het sepot was geëindigd en de weg naar een verzoekschrift tot vergoeding van advocaatkosten was geopend, een *success fee* hebben bedongen van 50%. Opslag: € 122.583;
- * de kosten voor de verzoekschriftprocedure ex art. 591/591a Sv. Voor deze eenvoudige procedure bij rechtbank en hof wordt € 20.000 in rekening gebracht.

Hoe loopt de zaak af? De rechtbank schrappt natuurlijk direct de opslag van 50%. De kosten van de accountant worden in het geheel niet vergoed. De uiteindelijke vergoeding is € 302.534,27. Het appèl tegen de afwijzing van de accountantskosten is niet-appellabel en dus niet-ontvankelijk. Het hof maakt korte metten met het 'zeer bovenmatige gemiddelde uurtarief' en de overmatige en niet of slecht gespecificeerde uren. Het hof wijdt bovendien extra woorden aan het feit dat de advocaten zelfs na het sepot nog 14,5 uren hebben gewerkt en dat de tweede advocaat pas sinds 2003 advocaat is. De verzochte € 20.000 voor de verzoekschriftprocedure is 'buitensporig' en wordt beperkt tot een bedrag van toch nog € 4.000. Ook legt het hof uit dat de Staat natuurlijk niet gaat betalen voor een opslag van 50% – zeker niet wanneer deze pas na afloop van de zaak is overeengekomen. De Staat laat zich niet flessen. Het hof kent een bedrag toe van € 164.000.

Ik ben enigszins bekend met de fiscale strafrechtadvocatuur en kan deze gang van zaken redelijk duiden. Twee advocaten op één zaak betekent vaak dubbel declarabele uren zonder aantoonbare meerwaarde. Daarnaast wordt er een accountant ingeschakeld, die ook nog eens het hele dossier bestudeert. De facto zijn er dus drie man met de zaak bezig. Er wordt een zogenaamd 'specialistentarief' gerekend, ook voor de stagiair, terwijl het merendeel van de werkzaamheden geen bijzondere, specialistische kennis of ervaring vereist. Bovendien mag je van een specialist verwachten dat hij sneller werkt, sneller dan 25 werkweken, uitgaande van 6 uur declarabel per dag, voor een dossier van 5 ordners.

Als dit stukje weerwoord oproept, zullen de argumenten zijn:

- a dat buitenstaanders als ik het dossier niet kennen;
- b dat de cliënt akkoord was; en/of
- c dat het hof het toch echt niet begrepen heeft.

Deze argumenten legitimeren echter het voortbestaan van deze toestanden, daarom gooi ik graag eens de knuppel in het hoenderhok.

Menig advocaat vaart wel bij het feit dat zijn werk veelal oncontroleerbaar is. Een cliënt kan in grote zaken veelal onmogelijk weten of de geschreven 200 uren allemaal nodig waren. Hoe hoog mogen de advocaatkosten rond de overname van een bank zijn? Is € 30 miljoen redelijk? Een advocaat die wil harken, vaart wel bij een zo zwart mogelijk doemscenario en/of eenmalige zaken en/of een informatietekort bij de cliënt.

Graaien beperkt zich overigens niet tot één rechtsgebied. Ik denk aan een

¹ Zoals de uitspraak van het Hof Arnhem van 30 juli 2007, LJN BD6997.

HOGE RAAD DER NEDERLANDEN

De Hoge Raad der Nederlanden is als hoogste rechterlijke instantie binnen de gewone rechtspraak in Nederland belast met de cassatierechtspraak op het gebied van civiel recht, strafrecht en belastingrecht. De Hoge Raad is ook belast met een aantal bijzondere taken dat hem bij de wet is opgedragen. Aan de Hoge Raad is een parket verbonden. De belangrijkste en meest omvattende taak van het parket is het geven van een onafhankelijk advies ('conclusie') aan de Hoge Raad hoe te oordelen in een gegeven cassatieberoep.

De directie bedrijfsvoering bij de Hoge Raad is belast met de wetenschappelijke, administratieve en facilitaire ondersteuning van de Hoge Raad en het parket bij de Hoge Raad.

Medewerkers Wetenschappelijk Bureau **sectie civiel**

v/m 36 uur per week (deeltijd in beginsel mogelijk)

Functie-inhoud

U verleent bijstand bij het voorbereiden en opstellen door de advocaat-generaal van conclusies ten behoeve van de civiele kamer van de Hoge Raad, door onder meer het verzamelen van wetenschappelijke documentatie en het verrichten van literatuur-, jurisprudentie-, wetsgeschiedenis- en dossieronderzoek. U stelt nota's op over problemen die zich bij de behandeling van het cassatieberoep voordoen en bespreekt deze met de advocaat-generaal voor wie u werkt.

Functie-eisen

U heeft rechten gestudeerd aan een universiteit dan wel de Open Universiteit en beschikt over een grondige kennis van en inzicht in het burgerlijk recht. Indien het door u afgelegde afsluitend examen niet voldoet aan de vereisten voor toelating tot de rechterlijke macht zoals genoemd in art. 21a lid 2 van het Besluit opleiding rechterlijk ambtenaren (Stb. 1985, 555), dient u bereid te zijn in het eerste jaar dat u werkzaam bent bij de Hoge Raad alsnog in de daartoe benodigde vakken examen af te leggen. Publicaties, bij voorkeur op het gebied van civiel recht, strekken tot aanbeveling. Relevante praktijkervaring is gewenst, maar ook als u pas bent afgestudeerd kunt u in aanmerking komen indien u uitstekende studieresultaten heeft behaald.

Bijzonderheden

Het betreft een functie voor een periode van 5 à 6 jaar. De Hoge Raad biedt faciliteiten bij het volgen van een opleiding tot rechter (veel leden van het wetenschappelijk

bureau gingen over naar de rechterlijke macht; anderen gingen naar universiteiten, departementen, advocatuur of bedrijfsleven). Leden van het wetenschappelijk bureau krijgen de gelegenheid aan het werk gerelateerde cursussen te volgen. Afhankelijk van opleiding, ervaring en kennis zal de salarisschaal volgens de algemene inschalingsregels worden vastgesteld. Mits aan de opleidingsvereisten is voldaan zoals genoemd in art. 21a van het Besluit opleiding rechterlijke ambtenaren (Stb. 1985, 555), volgt bij 6 jaar relevante juridische werkervaring (waarvan tenminste één jaar bij de Hoge Raad) in beginsel een benoeming tot gerechtsauditeur met een overgang naar salariscategorie 11 rechterlijke ambtenaren (= ± ambtelijke schaal 12).

Salaris

Afhankelijk van opleiding, ervaring en kennis zal inschaling plaatsvinden tot een maximumsalaris van € 4.294,82 bruto per maand bij een volledige werkweek (schaal 11), exclusief 8% vakantiegeld en eindejaarsuitkeringen.

Informatie

Inlichtingen kunnen worden ingewonnen bij mw. mr. A.M. Brakel, tel. 070 - 361 12 89 of de heer mr. A.J.P. Schild, tel. 070 - 361 12 91 (medewerkers sectie civiel) en bij mw. A.C.Y.H. Hijstek, tel. 070 - 361 13 92 (medewerker P&O). Voor informatie over de Hoge Raad, het parket en het wetenschappelijk bureau kunt u ook terecht op de website www.hogeraad.nl.

Sollicitatie

Belangstellenden kunnen hun schriftelijke sollicitaties inclusief C.V. en cijferlijst onder vermelding van sectie civiel, vóór 6 januari 2009 sturen naar de Hoge Raad der Nederlanden, t.a.v. directeur bedrijfsvoering, drs. J.A.M.L. Abcouwer, stafunit P&O, Postbus 20303, 2500 EH Den Haag.

Acquisitie n.a.v. deze advertentie wordt niet op prijs gesteld.

Moordkuil

bestuursrechtelijke zaak waarbij een advocaat een Vereniging voor Eigenaren halverwege een bezwaarschriftprocedure ex art. 19 WRO (oud) al € 35.000 in rekening had gebracht. Het bezwaarschrift besloeg negen kantjes. Er werd twee keer verwezen naar jurisprudentie en de advocaat was op twee hoorzittingen geweest.

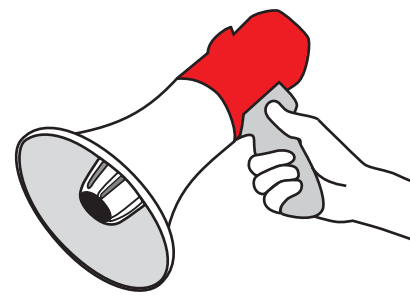
Of wat te denken van de confrère die een toevoegingszaak van mij overnam en bij de eindafrekening zijn urenspecificatie toezond? Niet alleen was het aantal uren absurd, maar ook had hij al vier uur dossierstudie geschreven... op de dag voordat ik hem het dossier toezond.

Evenals schoorsteenvegers, artsen en alleensprekende rechters zonder mogelijkheid van hoger beroep komt iedere advocaat geregeld in situaties dat zijn of haar werkzaamheden niet exact te

controleren zijn. Op zo'n moment komt het aan op ware integriteit en vertrouwen. Deze boodschap is aan de echte graaiers echter niet besteed. Sterker, hoe zwarter het geschetste doemscenario, hoe fijner er 'doorge-declareerd' kan worden. En niemand die hun wat doet.²

Uren zijn helaas maar matig controleerbaar, maar zolang er nog kaf onder het koren is, kan het misschien

² Dit gaat ten koste van cliënt, Staat en Raad voor Rechtsbijstand – maar ook ten koste van de wel integere collega's. Denk aan de nieuwste regels van de Raad voor Rechtsbijstand om misbruik van bewerkelijke uren tegen te gaan. Daardoor word ik in bewerkelijke strafzaken gedwongen om 180 pagina's per uur te bestuderen; ongeacht de inhoud – dit is weer het andere uiterste. Bovendien merk ik dat er in verzoekschriftprocedures ex art. 591a Sv soms enkele reële uren niet worden vergoed. De rechter denkt: 'Ik laat me niet flessen'.

helpen als cliënten vaker inhoudelijk onderbouwde klachten indienen en de zaak ter begroting voorleggen. Of nog beter: leg de declaraties én het dossier tussentijds eens vertrouwelijk voor aan een advocaat die geen belang bij de zaak heeft. En laat die het aandurven om bij misstanden zijn collega's eens flink aan te pakken.

En wat zou er gebeuren als in uitspraken zoals die van het Hof Arnhem van 30 juli 2007, de namen van de advocaten bij wijze van uitzondering *niet* werden geanonimiseerd? Misschien leren deze advocaten het dan wel af.

(advertenties)

Wij leveren u medische argumenten

Al twintig jaren zijn wij advocaten behulpzaam bij het oplossen van problemen met een medisch aspect, zoals:

- De operatie van mijn cliënt liep slecht af. Was de behandeling zorgvuldig?
- De erfgenamen van mevrouw stellen dat zij na de brand langer bleef leven dan meneer. Is dat juist?
- Is de lichamelijke schade van mijn cliënt juist getaxeerd en hoe waardeer ik zijn smart?
- De verzekeringsmaatschappij stelt dat de betrokkene zelfmoord pleegde. Was het geen ongeval?
- De werknemer van mijn cliënt beweert dat hij niet meer kan werken. Kan hij niet net zoveel als vroeger?
- De verzekeringspolis schrijft arbitrage voor. Kunt u een arbiter leveren?

MEDISCH ADVIESBUREAU

BINS

Bertus Rimaweg 18
2597 BV Den Haag
tel 070 345 98 08
fax 070 345 98 11
e-mail j.w.bins@wxs.nl

dr. mr. J. W. Bins, arts RGA

In een civiele procedure kan de eis worden gewijzigd zolang de rechter geen einduitspraak doet. Een nieuw arrest van de Hoge Raad legt de grens eerder: bij de memoriwisseling. Omdat deze regel leidt tot complicaties moet het arrest beperkt worden uitgelegd: de eiser mag zijn kruit niet te lang droog houden.

Eiser mag kruit bij memorie niet droog houden

.....
Yuri Wehrmeijer en Freerk Falkena
advocaten te Amsterdam
.....

In een dagvaardingsprocedure kan de eiser ex art. 130 Rv zijn eis of de gronden daarvan veranderen of vermeerderen zolang de rechter nog geen eindvonnis heeft gewezen.¹ Volgens de schakelbepaling van art. 353 lid 1 Rv geldt deze bepaling ook in hoger beroep. Dit uitgangspunt lijkt de Hoge Raad in zijn arrest van 20 juni 2008² wat betreft het hoger beroep te hebben verlaten. De Hoge Raad heeft beslist dat eiswijziging in hoger beroep in beginsel slechts kan plaatsvinden bij

.....
1 Indien een partij niet in het geding is verschenen, is een verandering of vermeerdering van eis tegen die partij uitgesloten, tenzij de eiser de verandering of vermeerdering tijdig bij exploit aan haar kenbaar heeft gemaakt. Art. 130 lid 3 Rv.
2 HR 20 juni 2008, LJN: BC 4959 (NOM), gewezen door J.B. Fleers, A. Hammerstein, J.C. van Oven, F.B. Bakels en W.D.H. Asser.

memorie (van grieven of van antwoord). Het is de vraag of dit door de Hoge Raad geformuleerde uitgangspunt een aanwinst is.

Wijziging van eis

Het komt regelmatig voor dat eiser belang heeft bij een wijziging van de eis, zoals die in de dagvaarding (of de eis in reconventie) is geformuleerd. Zo kan de schade van de eiser bijvoorbeeld hoger uitvallen dan oorspronkelijk werd gevorderd, de eiser kan een fout hebben gemaakt in het petitum van de dagvaarding of heeft behoefte aan wijziging van de grondslag van de vordering.³ De strekking van art. 130 Rv (en art. 129 Rv) is de rechter in staat te stellen recht te doen op de werkelijk tussen partijen bestaande rechtsverhouding.⁴ Maar meer nog dient de regeling van de

.....
3 H.J. Snijders, M. Ynzonides & G.J. Meijer, *Nederlands Burgerlijk Procesrecht*, Deventer: Kluwer 2002, p. 157.
4 L.E.H. Rutten, *Wijzigingen Burgerlijke Rechtsvordering*, 1952-1958, p. 15.

eiswijziging de proceseconomie. Wordt een eiswijziging in eerste aanleg 'buiten beschouwing' gelaten, dan kan eiser voor het meerdere of andere een afzonderlijke procedure beginnen, of in appèl nogmaals zijn eis wijzigen.⁵ Wordt een eiswijziging in hoger beroep geweigerd (buiten beschouwing gelaten), dan is daarmee de kous af, want tegen de beslissing over eiswijziging of eisvermeerdering staat ingevolge het bepaalde in art. 130 lid 2 Rv geen hogere voorziening open.

Met de term 'eiswijziging' doelt art. 130 Rv zowel op het petitum (waarin de eis is geformuleerd) als het fundamentum petendi (de gronden van de vordering).⁶ Dat betekent dat eiser door middel van een eisvermeerdering nieuwe feiten in stelling kan brengen.⁷

.....
5 Snijders, t.a.p., p. 157, 159.
6 *Groene Kluwer Privaatrecht* (W. Heemskerck), art. 130 Rv, aant. 1; D. Rijpma, 'Vermeerdering van de eis in appèl', in: *Advocatenblad* 2000-18, 6 oktober 2000, p. 751.
7 Rijpma, t.a.p., p. 751.

Nou goed dan; ik eis mijn bestelde én betaalde boterletters!

Dat is uw eis? Prima – ze zijn alle 40.000 van u. Ze zitten in een schip dat tot 1 april in Genua aan de ketting ligt. U heeft ze ruim op tijd... voor volgend jaar.

Een eiswijziging geschiedt schriftelijk,⁸ bij conclusie of akte ter rolle, maar is niet meer mogelijk bij een comparitie van partijen⁹ en ook niet bij pleidooi.¹⁰ Wel kan tijdens pleidooi schriftelijk akte van een eiswijziging worden verzocht.¹¹

Tegen een vermeerdering van de vordering of een verandering van de grondslag daarvan kan de gedaagde zich verzetten¹² op de grond dat de vermeerde-

ring of de verandering in strijd is met de eisen van een goede procesorde.¹³ Daarvan is sprake wanneer door de verandering van eis de mogelijkheid om verweer te voeren onredelijk wordt bemoeilijkt, de gedaagde onredelijk in zijn verdediging wordt bemoeilijkt of wanneer het geding onredelijk wordt vertraagd.¹⁴ De rechter kan op grond van strijd met een goede procesorde ook ambtshalve een eiswijziging buiten beschouwing laten.¹⁵ De rechter beslist, na partijen te hebben gehoord, zo spoedig mogelijk.¹⁶

recht (W. Heemskerk), art. 130 Rv, aant. 3. Zie verder art. 2.6 Landelijk rolreglement.

¹³ PG p. 321-322.

¹⁴ PG p. 322 met verwijzing naar HR 12 oktober 1990, NJ 1991, 186.

¹⁵ Art. 130 lid 1 Rv, laatste zin. De wetgever beschouwt de ambtshalve bevoegdheid van de rechter als een uitwerking van de verplichting van de rechter te waken tegen onredelijke vertraging van het geding (art. 20 Rv; PG p. 322).

¹⁶ Art. 130 lid 1 Rv. Wanneer op andere wijze (zoals in een volgende conclusie) bezwaar wordt gemaakt, wordt op dat bezwaar pas in het eerstvolgende vonnis beslist. *Groene Kluwer Privaatrecht* (W. Heemskerk), art. 130 Rv, aant. 3.

Eiswijziging zou niet ambtshalve geweigerd moeten worden als de gedaagde geen bezwaar maakt

Het komt zelden voor dat de rechter in eerste aanleg een eiswijziging niet toestaat. Zelfs een eiswijziging tegen het einde van de procedure wordt ondanks bezwaar veelal geoorloofd geacht. Blijkbaar acht de rechter de voordelen van eiswijziging groter dan de nadelen.¹⁷

Duidelijkheid na memoriewisseling

Op 20 juni 2008 heeft de Hoge Raad

¹⁷ Een nadeel voor gedaagde is dat hij een deel van de instantie verliest. *Snijders, t.a.p.*, p. 157-159.

⁸ Volgens de MvT moet de omvang van het geschil voor de betrokkenen duidelijk vastliggen.

A.L.M. van Mierlo & F.M. Bart, *Parlementaire Geschiedenis herziening van het burgerlijk procesrecht voor burgerlijke zaken, in het bijzonder de wijze van procederen in eerste aanleg*, Kluwer: Deventer 2002 ('PG'), p. 322.

⁹ HR 9 februari 1968, NJ 1968, 141; HR 1 juli 1983, NJ 1984, 52.

¹⁰ HR 16 december 1983, NJ 1984, 718, m.nt. WHH.

¹¹ Zodat de pleitzitting de facto als rolzitting wordt gebruikt. HR 19 november 1971, NJ 1972, 62; Gerechtshof 's-Hertogenbosch 28 januari 2003, JBPR 2003, 61, m.nt. F.J.H., onder 4. De akte of conclusie moet door een advocaat worden ondertekend. Art. 83 lid 2 Rv.

¹² Gedaagde zal schriftelijk (bij conclusie of akte) bezwaar moeten maken. In kantonzaken kan dat schriftelijk of mondeling. *Groene Kluwer Privaat-*

.....
Gegevens die aan eiser niet bekend waren of hadden kunnen zijn, moeten een uitzondering mogelijk maken op de nieuwe hoofdregel van de Hoge Raad

een belangrijke uitspraak gedaan over de eiswijziging in hoger beroep.¹⁸ De Hoge Raad overweegt in dit arrest dat ‘de in art. 347 lid 1 Rv besloten tweeconclusie-regel ook wel de – ingevolge art. 130 lid 1 in verbinding met art. 353 lid 1 Rv – aan de oorspronkelijke eiser toekomende bevoegdheid tot verandering of vermeerdering van zijn eis, in hoger beroep beperkt in die zin dat hij *in beginsel* [curs. auteurs] zijn eis slechts kan veranderen of vermeerderen niet later dan in zijn memorie van grieven of van antwoord. Dit geldt ook als de vermeerdering van eis slechts betrekking heeft op de grondslag van hetgeen ter toelichting van de vordering door de oorspronkelijk eiser is gesteld.’¹⁹

De Hoge Raad stelt voorop dat *in beginsel* een eisverandering of eisvermeerdering, ook wat betreft de grondslag van hetgeen ter toelichting van de vordering (lees: fundamentum petendi), niet later dan bij memorie van grieven of van antwoord kan worden geformuleerd.

18 HR 20 juni 2008, LJN: BC 4959 (NOM).
 19 R.o. 4.2.4.

Volgens de Hoge Raad moet na memoriewisseling duidelijk zijn wat partijen over en weer van elkaar vorderen.

Dit uitgangspunt van de Hoge Raad strookt niet met de heersende rechtsopvatting zoals deze blijkt uit de wet, de jurisprudentie en de literatuur, namelijk dat eiswijziging, dus wijziging van het petitum evenals wijziging van het fundamentum petendi, mogelijk is zolang de rechter (in eerste aanleg of in hoger beroep) nog geen einduitspraak heeft gedaan.²⁰

Rechtersrecht

Voor de overweging van de Hoge Raad valt veel te zeggen, voor zover het feiten betreft die aan eiser bekend waren, maar die hij niet eerder in de procedure naar voren heeft gebracht. De ‘houd-je-kruiddroog’-tactiek wordt op die manier verder ingeperkt. Maar het uitgangspunt heeft ook een keerzijde. Het is de vraag waarom de Hoge Raad de wettelijke mogelijkheid de (grondslag van de) eis te wijzigen totdat eindvonnis/eindarrest is gewezen, heeft willen beperken. Kennelijk acht de Hoge Raad de drempel van de vorm (akte of conclusie) en het instrument van de goede procesorde ontoerei-

.....
 20 Anders: B.T.M. van der Wiel, *De rechtsverhouding tussen procespartijen* (diss. Leiden), Deventer: Kluwer 2004, nr. 286. Daarin is reeds bepleit dat de ‘in beginsel strakke regel’ die voor grieven geldt ook geldt voor de regels omtrent de eiswijziging.

kend, zodat de Hoge Raad thans iedere eiswijziging na memoriewisseling als ‘in beginsel’ ontoelaatbaar aanmerkt. De invulling van dit uitgangspunt wordt aldus ‘rechtersrecht’ dat verder vorm moet krijgen.

Complicaties

Zal eiswijziging ambtshalve buiten beschouwing worden gelaten, enkel omdat eiser eerst na memoriewisseling zijn eis (of de gronden daarvan) verandert of vermeerderd? De Hoge Raad oordeelt weliswaar dat na die memoriewisseling de eiswijziging in beginsel niet is toegestaan, maar geeft verder geen aanwijzingen in welke gevallen dit toch is toegelaten. Wat te doen bijvoorbeeld wanneer de gedaagde geen bezwaar maakt tegen de eiswijziging na memoriewisseling? Kan of moet de rechter een dergelijke eiswijziging na memorie, gelet op dit arrest, ambthaltweigeren, enkel op de grond dat eiser in beginsel te laat is? Het uitgangspunt van de Hoge Raad zou onzes inziens in ieder geval niet (ambtshalve) gehanteerd moeten worden indien geen bezwaar wordt gemaakt tegen de eiswijziging.

Wat te doen als in hoger beroep na memoriewisseling een of meerdere tussenarresten worden gewezen? Als voorbeeld kan worden genoemd een tussenarrest waarin de hogere rechter een deskundigenbericht beveelt. Naar aanleiding van de uitkomsten van het

goed. Dan krijg je nu
nog een definitieve kans
om te zeggen wat je
wil...

'Ik wil
gewoon een
beetje aandacht ...

deskundigenbericht zouden nieuwe gegevens naar voren kunnen komen, die aanleiding kunnen geven tot een eiswijziging of een eisvermeerdering. Volgens het uitgangspunt van de Hoge Raad zou de eis dan in beginsel niet meer kunnen worden gewijzigd. Gegevens die aan eiser niet bekend waren of hadden kunnen zijn, moeten een uitzondering mogelijk maken op de nieuwe hoofdregel van de Hoge Raad.

Gezag van gewijsde blokkeert

Het door de Hoge Raad geïntroduceerde beginsel raakt de balans tussen procederende partijen. De oorspronkelijke gedaagde (verweerder) mag bezwaar maken tegen de eisvermeerdering op grond van een goede procesorde. Uit de MvT blijkt dat art. 20 Rv een belangrijke reden is geweest om in art. 130 Rv op te nemen dat de rechter op grond van een goede procesorde (en dus niet op een inhoudelijke grond) ambtshalve een eisverandering mag weigeren.²¹ Maar de eiser kan een gerechtvaardigd belang hebben bij eiswijziging gedurende de procedure. Meent eiser recht te hebben op meer dan hij heeft gevorderd binnen dezelfde rechtsbetrekking,²² dan moet hij zijn eis alsnog kunnen vermeerderen of veranderen in die procedure.

Het is eiser toegestaan om in appèl te gaan enkel om zijn eis te kunnen wijzigen,²³ maar deze rechtsregel biedt (uiteraard) in hoger beroep geen uitkomst. Het belang van eiser om zijn eis te kunnen wijzigen of te vermeerderen, is daarom des te groter in hoger beroep. Doet hij dat niet, dan verliest eiser veelal zijn recht om dit meerdere van zijn gedaagde te vorderen. Een vordering uit dezelfde rechtsbetrekking dreigt immers te stranden op (een beroep op) het gezag van gewijsde. Meer in het algemeen gezegd, kan een eiser zijn vordering niet in delen aan de rechter voorleggen.²⁴

Wanneer eiser nu na memorie van grieven zijn eis wil wijzigen, loopt hij tegen het door de Hoge Raad geformuleerde beginsel aan. In een nieuwe procedure zal hij veelal niet-ontvankelijk worden verklaard, een veelal ongewenst gevolg van de nieuwe regel.

Belang beperkte uitleg

Het door de Hoge Raad geformuleerde uitgangspunt, dat een eiswijziging in beginsel bij memorie dient te geschieden, is geen aanwinst. Op basis van de wet mag de gedaagde bezwaar maken tegen de eisverandering of -vermeerdering op grond van strijd met de eisen van een

goede procesorde, en mag de rechter dit ook ambtshalve doen. Hiermee wordt het belang van gedaagde voldoende gediend.²⁵ Het uitgangspunt van de Hoge Raad houdt onvoldoende rekening met de belangen van eiser en strookt niet met de maatstaf neergelegd in art. 130 lid 1 Rv.

De huidige praktijk, waarbij bezwaren van de gedaagde tegen de eiswijziging of eisvermeerdering op grond van strijd met de goede procesorde veelal door de rechter worden verworpen,²⁶ moet na dit arrest van de Hoge Raad (in hoger beroep) niet rigoureuus worden gewijzigd. De overwegingen van de Hoge Raad kunnen beter aldus worden begrepen dat de eiser zijn kruik bij memorie niet droog moet houden. Eiser dient 'tijdig', dat wil zeggen: zodra hij geacht kan worden met deze (nieuwe) gegevens bekend te zijn, de (grondslag van de) eis te wijzigen. Het criterium 'strijd met een goede procesorde' biedt de (appèl)rechter voldoende beslissingsruimte een tardief voorgedragen eiswijziging buiten de inhoudelijke beoordeling te laten.

21 Zie hiervoor onder noot 15.
22 HR 14 oktober 1988, NJ 1989, 413, m.nt. JBMV,
HR 18 september 1992, NJ 1992, 747.

23 HR 19 januari 1979, NJ 1980, 124 (WHH).

24 Aldus zou gedaagde immers telkens moeten opkomen en verweer voeren.

25 Bovendien: wordt de eiswijziging toegestaan, dan krijgt gedaagde de gelegenheid om zich tegen de gewijzigde eis inhoudelijk te verweren. HR 8 september 1989, NJ 1990, 390 (JBMV).

26 Een eiswijziging teneinde een andere beslissing te verkrijgen heeft te gelden als een middel in de zin van art. 343 jo 347 Rv. Een eiswijziging die als een 'middel' moet worden aangemerkt, dient uiteraard steeds uiterlijk bij memorie te worden voorgedragen.

Zou Obama Bush kunnen vervolgen? Guantánamo Bay

Dit blad heeft regelmatig bericht over de (on)juridische toestanden in Guantánamo Bay. Geert-Jan Knoops gaat nu na of de verantwoordelijken voor die omvangrijke misstand zouden kunnen worden berecht. 'Een strafrechtelijk onderzoek zou in ieder geval veel fundamentele, juridische en politieke vragen beantwoorden.'

.....
G.G.J. Knoops

hoogleraar Internationaal strafrecht,
internationaal strafadvocaat te
Amsterdam
.....

Tijdens de verkiezingscampagne heeft Obama weinig concreets gezegd over de vraag hoe de Verenigde Staten in de nabije toekomst zullen omgaan met vervolging van internationale misdrijven. Weliswaar is hij voor sluiting van Guantánamo Bay (GTB) en betere bescherming van de rechten van GTB-gevangenen; ambivalent is hij echter over de vraag of de VS moeten toetreden tot het Internationaal Strafhof. In 2004 en 2008 liet Obama dit nog open door aan te geven dat hij toetreding zou moeten gaan bestuderen met zijn adviseurs. Daarbij gaf hij wel uitdrukkelijk aan dat de Amerikaanse soevereiniteit en de veiligheidsbelangen dienden te worden beschermd. Zijn visie op het internationaal strafrecht lijkt wel vooruitstrevender te zijn dan die van Bush. Obama was fel tegen de Military Commissions Act 2006, de nieuwe wet die berechting van GTB-gevangenen alsnog mogelijk maakte nadat het Amerikaans Hooggerechtshof in juli 2006 eerdere wetgeving van Bush op dit terrein vernietigde.

De vooruitstrevendheid van Obama komt ook tot uitdrukking in een tamelijk onderbelicht en saillant gegeven. In april 2008 heeft Obama – en in september 2008 zijn *running mate* Joe Biden – laten weten dat hij, in geval hij president zou worden, een strafrechtelijk onderzoek zal overwegen in te stellen tegen president George W. Bush en andere leden van de Bush Administration in verband met de (juridische) behandeling van GTB-gevangenen.

Biden zei in september 2008 letterlijk dat geen president boven de wet staat en dat, als er een basis is tot strafrechtelijke vervolging van Bush, dit moet worden gedaan, niet vanwege wraak, maar omdat niemand boven de wet staat. Zelf liet Obama in april 2008 weten dat hij zijn 'Attorney-General', indien gekozen tot president, zou opdragen om de handelingen van de Bush Administration te onderzoeken

teneinde na te gaan of de beslissingen van deze Administration zouden kunnen worden gezien als 'misdrijven' dan wel als 'really bad policies'.¹ Het gaat daarbij om geïnitieerde wetgeving inzake GTB maar ook om de feitelijke behandeling van GTB-gevangenen.

Vier gronden

Ofschoon Obama op dit moment natuurlijk andere problemen binnen de VS heeft te beteugelen en hoewel kan worden tegengeworpen dat een vervolging van president Bush niet zou passen in de 'verzoeningsgedachte' van Obama, stijgen deze uitspraken niettemin uit boven simpele verkiezingsretoriek. Op welke vier gronden kan een strafrechtelijke vervolging van Bush niet op voorhand naar het rijk der fabelen worden verwezen?

In de eerste plaats is daar de mogelijk veranderende houding van de VS ten opzichte van het Internationaal Strafhof. Onder het Statuut van het Internationaal Strafhof, dat in 2002 in werking trad, is strafrechtelijke immuniteit van (ex-)regeringsleiders en staatshoofden niet langer gegarandeerd.² De VS erkennen dit Strafhof niet, maar Obama heeft gezegd te willen overwegen en onderzoeken of de VS tot dit Strafhof zullen toetreden. Daaraan voegde Obama toe dat hij het onderzoek van het Strafhof sowieso zal ondersteunen als het gaat om de kwestie Sudan. Zeker, een vervolging van de Sudanese president Al-Bashir is van geheel andere orde; maar niettemin lijkt Obama de tendens binnen het internationaal recht te willen ondersteunen om strafrechtelijke immuniteit van politiek leiders uit te bannen.

Ten tweede laat de juridische historie van de VS zien dat vervolging van (ex-)regeringsleiders niet ondenkbaar is. Zo bleek al in november 1953 dat oud-presidenten binnen de VS voorwerp kunnen worden van (strafrechtelijk) onderzoek naar de uitoefening van

.....
¹ Toby Harnden, 'Barack Obama would consider charging Bush administration over Guantánamo', 5 september 2008. Online geraadpleegd via www.telegraph.co.uk/news.
² Zie art. 27 Statuut Internationaal Strafhof.

Obama lijkt de tendens binnen het internationaal recht te willen ondersteunen om strafrechtelijke immuniteit van politiek leiders uit te bannen

krachten binnen de Amerikaanse politiek die dergelijke onderzoeken wel mogelijk maken.⁴

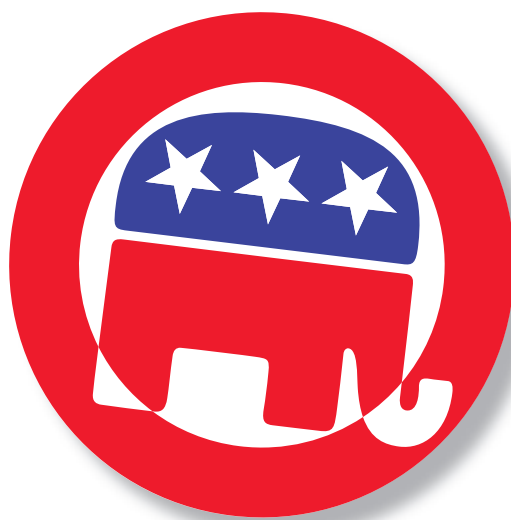
In de derde plaats heeft senator McCain zich altijd een fel tegenstander getoond van de door Bush voorgestane verhoormethode inzake terreurverdachten. Dit betekent dat ook binnen het Republikeinse kamp steun zou kunnen bestaan voor een dergelijk onderzoek.

Ten slotte hebben de Democraten reeds meerdere dagvaardingen uitgebracht tegen leden van de Bush Administration inzake de ontoelaatbare verhoormethoden binnen GTB. Drie leden van de Bush Administration zijn inmiddels door het Congres beschuldigd van 'criminal contempt', omdat zij niet op deze dagvaardingen hebben gereageerd: de voormalig adviseurs Harriet Miers en Karl Rove en chef-staf Josh Bolten.

Mea culpa

Wat is nu de balans van deze beschouwing?

Enerzijds zijn de juridische implicaties van strafrechtelijke vervolging van president George W. Bush uiteraard niet gering. Het ontbreken van een hard precedent in de Amerikaanse geschiedenis draagt ook zeker bij tot de vaststelling dat het maar zeer de vraag is of het zo ver kan komen. Mensenrechtenorganisaties zoals *American Civil Liberties Union* en *Human Rights First* hebben weliswaar de druk opgevoerd om de Obama Administration te overtuigen dat een strafrechtelijk onderzoek van Bush c.s. noodzakelijk is, maar Amerikaanse experts vragen zich af of Obama aan deze druk zal toegeven omdat een dergelijk onderzoek vele complexe politieke en juridische vragen oproept.⁵ Zo liet het Hoogerechtshof in 1977, geconfronteerd met de vraag wie controle toekwam over de Witte Huis-dossiers van Nixon, de mogelijkheid open dat een Amerikaanse president de bevoegdheid heeft het vrijgeven van dergelijke dossiers te blokkeren. Zo werd het vrijgeven

van de dagboeken van voormalig president Ronald Reagan, dit in verband met de strafprocessen die toen werden gevoerd terzake de *Iran-contra affaire*, door Amerikaanse rechters voorkomen.⁶

Aan de andere kant: de U.S. Supreme Court heeft niet eerder duidelijk gemaakt hoe ver een voormalig Amerikaans president kan gaan in het niet-meewerken aan een dergelijk (strafrechtelijk) onderzoek.⁷ Bovendien heeft de Amerikaanse samenleving niet eerder met een dergelijk controversieel juridisch fenomeen van doen gehad als Guantánamo Bay. En binnen die Amerikaanse samenleving is allengs steeds meer weerstand gaan ontstaan tegen de behandeling van GTB-gevangenen. Zelfs binnen het leger hebben hoge commandanten zich, ook schriftelijk, verzet tegen het uitvoeren van de door de Bush Administration voorgestane ondervragingsmethoden. De vraag is dus in feite in hoeverre Obama zijn hiervoor genoemde uitspraken zal terugdraaien onder het mom van 'nationale verzoening'. Daarmee zou hij in feite een *mea culpa* uitspreken namens de regering Bush.

Wat ook de uitkomst van een mogelijk strafrechtelijk onderzoek naar de gang van zaken op Guantánamo Bay zal zijn, het instellen ervan zal vele fundamentele juridische en politieke openstaande vragen beantwoorden. Alleen al hierin zou winst voor de nieuwe regering zijn gelegen.

⁴ Idem.

⁵ 'Bush, Out of Office, Could Oppose Inquiries', in: *New York Times* 13 november 2008.

⁶ Idem.

⁷ Idem.

hun functie. Toen Dwight D. Eisenhower werd verkozen tot president dagvaardde een Amerikaanse staatscommissie oud-president Truman en vroeg waarom hij een vermeende communist had benoemd bij het IMF. Truman besloot deze dagvaarding te negeren en liet dit via zijn advocaat weten.³

De brief van deze advocaat werd in 1973 gebruikt door president Richard Nixon die weigerde te getuigen voor de staatscommissie die het Watergateschandaal onderzocht. Uiteindelijk was het president Ford die voorkwam dat Nixon definitief voorwerp werd van strafrechtelijke vervolging: hij verleende hem in 1974 gratie. Zonder gratie was het niet onwaarschijnlijk geweest dat de eerste Amerikaanse (ex-)president voor de strafrechter was verschenen.

Voorts toont ook de Clinton/Lewinsky-affaire (1998) aan dat onderzoekshandelingen en strafrechtelijke dwangmiddelen tegen een zittend president mogelijk zijn. In 2001 blokkeerde president Bush een dagvaarding van de zijde van de Republikeinen om onderzoek te doen naar de 'Clinton Administration'. Ofschoon dus bijna iedere opvolgende president van de VS (strafrechtelijke) onderzoeken naar zijn voorganger wilde voorkomen, bestaan er ontegenzeggelijk

³ 'Bush, Out of Office, Could Oppose Inquiries', in: *New York Times* 13 november 2008.

Het bureau van de orde

Onderwerp	Telefoonnummer	E-mailadres
Algemene informatie	070-335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070-335 35 29	info@barbeheer.nl
Auditbureau (kwaliteitszorg)	070-335 35 71	audit@advocatenorde.nl
Centrale Controle Verordeningen	070-335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070-335 35 23/21	finorg@advocatenorde.nl
Communicatie (o.a. brochures)	070-335 35 52	pr@advocatenorde.nl
BalieNetcertificaten	070-335 35 86	certificaat@advocatenorde.nl
Overige vragen van advocaten	070-335 35 86	helpdesk@advocatenorde.nl

Opleiding	Telefoonnummer	E-mailadres
Beroepsopleiding (09.00-12.00 u)	070-335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO)	070-335 35 58/78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (PO)	070-335 35 58/78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (ontheffingen)	070-335 35 41	pb@advocatenorde.nl
Vrijstellingen BO en VSO	070-335 35 41	pb@advocatenorde.nl
Besluit Aanmerken Als Opleiding (BAAO)	070-335 35 43	pb@advocatenorde.nl

Neuhuyskade 94, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
Telefoonnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 35
Faxnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 31

Opleidingen

VSO

Burgerlijk (proces)recht

Incompany Legal English Contracts and Common Law

11-12-2008 10:00 - 16:30

18-12-2008 10:00 - 16:30

Plaats Rotterdam

Doelgroep VSO/PO

Niveau ** Actualiteiten

Instelling PAO Universiteit Leiden,

tel. 071-5278666

Docent(en) F. Gilligan

Cursusprijs n.n.b.

Opleidingspunten

10 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

10 Totaal

PO

Arbeidsrecht

Arbeidsrecht in de praktijk

08-12-2008 09:30 - 16:30

Plaats Amsterdam

Doelgroep PO

Niveau **

Instelling Instituut voor Arbeids-

recht,

tel. 0182-358252

Docent(en) mr. P.S. Fluit, mr. D.M. van Genderen, drs. R.A.

Heida

Cursusprijs € 495 exclusief Btw

Opleidingspunten

05 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

05 Totaal

Zieke Werknemer Plus

15-12-2008 13:00 - 17:00

Plaats Zwolle

Doelgroep PO

Niveau ***

Instelling Instituut voor Arbeids-

recht,

tel. 0182-358252

Docent(en) mr. D.J. Buijs, drs.

R.A. Heida

Cursusprijs € 345 exclusief Btw

Opleidingspunten

03 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

03 Totaal

Bestuurs(proces)recht

De Wob en de Wbp

18-12-2008 09:45 - 16:30

Plaats Utrecht

Doelgroep PO

Niveau ** Actualiteiten

Instelling OSR Juridische Oplei-

dingen,

tel. 030-2315314

Docent(en) mr. L.P.W. Mensink,

dr. J. Spaans, mr. ir. L.J. Wil-

deboer

Cursusprijs € 480 geen Btw

Opleidingspunten

05 Juridisch

- Beroepsvaardigheden
- Management/Organisatie
05 Totaal

Burgerlijk (proces)recht

Incompany Legal English

Contracts and Common Law

11-12-2008 10:00 - 16:30

18-12-2008 10:00 - 16:30

Plaats Rotterdam

Doelgroep VSO/PO

Niveau ** Actualiteiten

Instelling PAO Universiteit Leiden,

tel. 071-5278666

Docent(en) F. Gilligan

Cursusprijs n.n.b.

Opleidingspunten

10 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

10 Totaal

Straf(proces)recht

Drugsbeleid tussen handhaving

en gezondheidszorg

11-12-2008 09:30 - 15:30

Plaats Amsterdam

Doelgroep PO

Niveau ** Actualiteiten

Instelling De Roos & Pen Ad-

vocaten,

tel. 1

Docent(en) nog niet bekend

Cursusprijs n.n.b.

Opleidingspunten

04 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

04 Totaal

Getuigen (strategieën - mogelijke verwerpen en tips)

17-12-2008 13:30 - 18:00

Plaats Middelburg

Doelgroep PO

Niveau ** Actualiteiten

Instelling Seebregts & Saey

Strafrechtadvocaten,

tel. 010-2411511

Docent(en) mr. drs. A.M. See-

bregts, mr. P. Verloop

Cursusprijs € 200 exclusief Btw

Opleidingspunten

04 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

04 Totaal

Vreemdelingenrecht

Actualiteiten vrijheidsontneming

vreemdelingen

17-12-2008 09:45 - 16:30

Plaats Utrecht

Doelgroep PO

Niveau ** Actualiteiten
Instelling OSR Juridische Oplei-

dingen,

tel. 030-2315314

Docent(en) mr. J.F.M.J. Bouw-

man, mr. H.M.L. Brands

Cursusprijs € 480 geen Btw

Opleidingspunten

05 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

05 Totaal

ADR/Mediation

Teamconflict: en wat nu?

08-12-2008 10:00 - 17:00

Plaats Bilthoven

Doelgroep PO

Niveau **

Instelling Mediation & Training

Network The Lime Tree,

tel. 030-2255910

Docent(en) H.L.A. Drescher

Cursusprijs € 510 geen Btw

Opleidingspunten

- Juridisch

05 Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

05 Totaal

Psychologische aspecten in de mediation

09-12-2008 10:00 - 17:00

Plaats Bilthoven

Doelgroep PO

Niveau **

Instelling Mediation & Training

Network The Lime Tree,

tel. 030-2255910

Docent(en) drs. A.M. de Graaf

Cursusprijs € 510 geen Btw

Opleidingspunten

- Juridisch

05 Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

05 Totaal

Overige vaardigheden

Verdieping verhoorvaardigheden

22-12-2008 13:30 - 18:00

Plaats Rotterdam

Doelgroep PO

Niveau **

Instelling Seebregts & Saey

Strafrechtadvocaten,

tel. 010-2411511

Docent(en) drs. P.T.H.H. Richelle,

mr. drs. A.M. Seebregts

Cursusprijs € 250 exclusief Btw

Opleidingspunten

01 Juridisch

03 Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

04 Totaal

In deze rubriek het cursusaanbod in het kader van de Permanente Opleiding (PO) en het cursusaanbod voor de Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO). De door de Orde erkende opleidingsinstellingen naast PO-cursussen kunnen tevens VSO-cursussen voor advocaat-stagiaires organiseren.

Een zonnig vooruitzicht: Haal al uw PO-punten op Curaçao

Het CPO is onderdeel van
de Radboud Universiteit Nijmegen

PAO-intensief cursussen te Curaçao

De PAO-intensief cursussen vinden plaats van 2 t/m 6 maart 2009 in het WTC, Curaçao. U kunt zich inschrijven voor:

- **Advanced masterclass Financiering, Zekerheden en Insolventie**
Hoofddocenten: prof. mr. N.E.D. Faber en prof. mr. S.C.J.J. Kortmann | 16 PO-punten
- **Hoogtepunten Goederen- en verbintenissenrecht**
Hoofddocenten: prof. mr. S.C.J.J. Kortmann en prof. mr. F.B.M. Kunneman | 18 PO-punten
- **Actualiteiten Ondernemingsrecht**
Hoofddocent: prof. mr. G. van Solinge | 18 PO-punten

Nieuw!

Centrum voor Postacademisch Juridisch Onderwijs

Meer informatie of inschrijven? www.pao.cpo.nl

De PAO-intensief cursussen worden georganiseerd onder verantwoordelijkheid van de Faculteiten der Rechtsgeleerdheid van de Radboud Universiteit Nijmegen en de Universiteit van de Nederlandse Antillen in het kader van hun samenwerkingsverband.

Alt Kam Boer advocaten

Civiele cassatie?

- prijzafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag,
tel.: 070 358 94 79, fax: 070 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

DE WIT LATTMANN TÜRKOL ADVOCATEN EN PROCUREURS

De Wit Lattmann Türköl advocaten betreft een samenwerkingsverband dat wordt gevormd door drie advocaten die op basis van kostendeling zelfstandig praktijk voeren in Amsterdam - Watergraafsmeer. Het kantoor heeft ruimte beschikbaar voor een

advocaat (-stagiaire)

die zelfstandig en voor eigen rekening praktijk voert.

Samenwerking op basis van kostendeling is op termijn bespreekbaar.

De werksfeer kenmerkt zich als informeel en prettig.

De kern van de werkzaamheden bestaat uit advisering en procespraktijk in civiele zaken t.b.v. ondernemingen en particulieren.

Nadere inlichtingen kunnen worden verkregen bij
Mr. N. Türköl (tel: 020-6851715), email:
turkkol@wltadvocaten.nl

kleermakerij sinds 1937

Bernard Poelman

**o.a. leverancier van toga's aan het
Internationaal Gerechtshof der Verenigde Naties**

- Superieure toga's
- op uw maat gemaakt
- leverbaar in wol/terenka (lichtgewicht)
- of in zuiver wol (ultra-lichtgewicht)
- voldoende beffen in voorraad
- eventueel levering binnen enkele dagen mogelijk

Lange Poten 19
2511 CM 's-Gravenhage
telefoon: (070) 346 17 42
fax: (070) 362 11 70
E-mail: info@bernard-poelman.nl
www.bernard-poelman.nl

Inschakeling derde

Geschillencommissie Advocatuur
Bindend Advies d.d. 30 januari 2008 Adv/07-0196
(mrs. Schaar, Van Steen en Zuur)

De advocaat die een derde inschakelt ter uitvoering van een onderdeel van de opdracht, bijvoorbeeld een deurwaarder, treft geen verwijt voor de handelwijze van die derde, indien die ingaat tegen uitdrukkelijk gegeven instructies van de advocaat. De handelwijze van de derde zelf (deurwaarder) staat niet ter beoordeling van de geschillencommissie.

Feiten

De cliënt is met de advocaat een overeenkomst tot dienstverlening aangegaan. De zaak betrof een ontbindingsprocedure van het arbeidscontract van de cliënt met als eis een ontslagvergoeding. Bij beschikking van 14 december 2006 heeft de kantonrechter de arbeidsovereenkomst tussen de cliënt en zijn voormalige werkgever ontbonden met ingang van 29 december 2006 en aan de cliënt een ontslagvergoeding toegekend van € 137.116,80 bruto. De cliënt wenste dit bedrag aan te wenden voor de aankoop van een lijfrente bij een door hem op te richten stamrecht-bv. Aangezien de wederpartij de ontslagvergoeding niet betaalde, is in overleg met de advocaat besloten om een deurwaarder in te schakelen. Behalve een opdrachtbevestiging van de advocaat naar de deurwaarder – inhoudende het betekenen van de beschikking van de kantonrechter alsmede bij niet-betaling executoriale beslaglegging – zegt de cliënt geen enkele correspondentie hieromtrent te hebben ontvangen. Aan de cliënt zijn de voorwaarden en een kostenopgave niet verstrekt. Volgens de cliënt is uitdrukkelijk met de deurwaarder afgesproken dat alle door

hem gemaakte kosten op de wederpartij verhaald zouden worden. Op 29 januari 2007 is de beschikking aan de wederpartij betekend en is het geld op de rekening van de deurwaarder gestort. Enkele weken later is weliswaar de vergoeding ten behoeve van cliënt vrijgekomen, doch met inhouding van de door de deurwaarder in rekening gebrachte (afhandelings-)kosten ten bedrage van € 4.317,22.

Voorts kan de cliënt zich niet verenigen met de laatste declaratie van de advocaat, gedateerd 3 april 2007, ter grootte van € 1.947,20. Volgens de cliënt heeft deze declaratie betrekking op de werkzaamheden die zijn verricht aangaande de deurwaarder. De cliënt stelt zich op het standpunt dat deze werkzaamheden niet goed zijn uitgevoerd. Op grond hiervan verzoekt de cliënt de commissie een vergoeding toe te kennen van € 4.401,36. De cliënt is bereid om een bedrag van € 300 aan de advocaat te voldoen ter zake van de openstaande declaratie.

De advocaat stelt dat de deurwaarder in overleg met de cliënt is ingeschakeld aangezien de voormalige werkgever – ondanks herhaald verzoek tot voldoening – weigerde de ontbindingsvergoeding aan de cliënt te voldoen. De advocaat heeft aan de cliënt meegedeeld dat de kosten van de deurwaarder voor rekening van de wederpartij zouden komen. Over andere kosten is – volgens de advocaat – niet gesproken omdat er naar het oordeel van de advocaat geen andere kosten verschuldigd zouden zijn als het alleen bij betekening zou blijven. In overleg met de cliënt heeft de advocaat aan de deurwaarder opdracht gegeven om de beschikking van de kantonrechter te betekenen en indien de wederpartij niet zou betalen beslag te leggen. Bij brief van 22 januari 2007 heeft de advocaat aan de deurwaarder meegedeeld dat het een stamrechtconstructie betreft. Bovendien staat in deze brief vermeld dat het brutobedrag van € 137.116,80 naar de derdengeldrekening van de notaris moet worden overgemaakt. Ook blijkt

het handgeschreven telefoonrapport van 25 januari 2007 is aan het deurwaarderskantoor nogmaals uitdrukkelijk meegedeeld dat genoemde vergoeding rechtstreeks van de wederpartij naar de notaris moest worden overgemaakt.

Blijkens het exploit van betekening heeft de deurwaarder – volgens de advocaat – reeds tegen de opgegeven instructie gehandeld. Immers, op het exploit staat vermeld dat het bedrag van de vergoeding naar de deurwaarder moet worden overgemaakt. Vervolgens heeft de deurwaarder de wederpartij de ontbindingsvergoeding naar zichzelf over laten maken in plaats van naar de notaris. De deurwaarder heeft op de ontbindingsvergoeding € 4.317,22 ingehouden wegens afwikkelingskosten. De deurwaarder heeft echter niets afgewikkeld.

Voor zijn werkzaamheden in het eerste kwartaal van 2007 heeft de advocaat op 3 april 2007 aan de cliënt een declaratie ter grootte van € 1.947,20 toegezonden. De advocaat heeft daarbij medegedeeld dat de correspondentie met de deurwaarder over de afwikkelingskosten niet door hem in rekening zijn gebracht. De advocaat stelt zich op het standpunt dat de werkzaamheden voor het overige door hem goed zijn uitgevoerd.

Ter zitting heeft de advocaat verwezen naar zijn algemene voorwaarden onder meer inhoudende dat zijn kantoor nimmer aansprakelijk is voor enig tekortschieten van of het plegen van een onrechtmatige daad door een derde.

De advocaat verzoekt de commissie de vordering van de cliënt dan ook af te wijzen en te bepalen dat de cliënt de openstaande declaratie van € 1.947,20 dient te voldoen.

Beoordeling van het geschil

Vaststaat dat de advocaat in zijn brief van 22 januari 2007 aan de deurwaarder onder meer heeft medegedeeld: 'NB: het brutobedrag van € 137.116,80 moet dus naar de derdengeldrekening van notaris H. te V.' De advocaat heeft het vorenstaande nogmaals aan de deurwaarder bevestigd in het telefoongesprek op 25

De uitspraak is bewerkt door Luuk Hamer, advocaat te Amsterdam. Sommige details zijn weggelaten of gewijzigd; ook zijn delen van de weergave van het standpunt van cliënt of advocaat weggelaten.

januari 2007. Immers, uit het door de advocaat overgelegde – en overigens door de cliënt niet weersproken – handgeschreven telefoonrapport blijkt dat de advocaat de deurwaarder erop heeft gewezen dat de ontbindingsvergoeding rechtstreeks van de werkgever moet worden overgemaakt naar de notaris aangezien het om een stamrechtconstructie gaat.

Gelet op de schriftelijke en mondelinge instructie van de advocaat, is de commissie van oordeel dat de aanpak van de advocaat als adequaat kan worden aangemerkt. Naar het oordeel van de commissie heeft de advocaat dan ook in dezen gehandeld zoals verwacht mag worden van een redelijk bekwaam en redelijk handelend advocaat. Daarbij merkt de commissie op dat de advocaat in opdracht en met instemming van de cliënt de deurwaarder heeft ingeschakeld. Niet gebleken is dat de advocaat daarbij en daarna de cliënt terzake onvoldoende heeft geïnformeerd. De advocaat heeft

aan de deurwaarder opdracht gegeven tot het betekenen van de beschikking van de kantonrechter aan de wederpartij. Gelet op de door de advocaat gegeven instructies, zoals hiervoor is vastgesteld, valt de handelwijze van de deurwaarder in dezen niet te verwijten aan de advocaat. Of en in hoeverre de afwikkelingskosten door de deurwaarder op juiste wijze in rekening zijn gebracht, staat niet ter beoordeling aan de commissie. De commissie begrijpt van de cliënt dat een eventuele klacht tegen de deurwaarder (nog) niet is ingediend.

Gelet op het vorenstaande alsmede gelet op de aan de commissie overgelegde stukken en het verhandelde ter zitting, faalt de klacht van de cliënt.

Voorts staat vast dat de cliënt de declaratie van 3 april 2007 van € 1.947,20 onbetaald heeft gelaten. De cliënt heeft de hoogte van de declaratie en het aantal gemaakte uren niet betwist. Overigens is de commissie voor wat betreft de kosten van

de door de advocaat verrichte werkzaamheden niet gebleken dat de advocaat bij het opstellen van zijn declaratie is afgeweken van het tussen partijen onderling overeengekomen uurtarief, dan wel dat de hoogte of de omvang van de declaratie gelet op de verrichte werkzaamheden bovenmatig of buitenproportioneel is. Bovendien heeft de advocaat uit coulance de schriftelijke correspondentie aan de deurwaarder over de afwikkelingskosten niet bij de cliënt in rekening gebracht.

Derhalve dient als volgt te worden beslist.

Beslissing

De klacht van de cliënt wordt afgewezen.

Het depotbedrag van € 1.947,20 wordt aan de advocaat overgemaakt.

Het meer of anders verlangde wordt afgewezen.

LH

(advertenties)

Informeer uw relaties met uw eigen digitale juridische nieuwsbrief

Ga naar WWW.jfm.nl
en lees meer over de mogelijkheden

JFM
marketing voor professionals

JFM B.V. Tel. (024) 350 10 30 E-mail info@jfm.nl

TOGA
atelier
Schout & Katsantonis
www.toga.net

- Rijksleverancier
- Toga's op maat van eerste kwaliteit stof
- Korte levertijd
- Bef cadeau bij bestelling toga

Industrieweg 51 3044 AS Rotterdam
Tel. 010 - 245 07 66 Fax 010 - 245 07 67

Procederen in Duitsland?

Duitse advocaten, vloeiend tweetalig, gespecialiseerd in Nederlands-Duitse rechtszaken

Blankestijn & Oortman Advocaten en Rechtsanwältinnen
Postbus 619, 7550 AP HENGELO

Telefoon 074 - 259 38 67

Fax 074 - 259 38 68

www.blankestijnoortman.nl

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het *Advocatenblad* zijn gepubliceerd, zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en *BalieNet*.
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. P.J.M. Drion, mr. H.J. de Groot, mr. H.J.A. Knijff, mr. J.D. Loorbach, mr. I.E.M. Sutorius en H. Uhlenbroek.

Verwevenheid van familiale belangen

Raad van Discipline 's-Hertogenbosch 4 juni 2007
(mrs. Van der Ham, Kneepkens, Van Dooren,
Caudri en Luchtman)

De taakuitoefening van een advocaat als bewindvoerder wordt alleen dan tuchtrechtelijk getoetst indien hij zich in die hoedanigheid misdraagt en daardoor het vertrouwen in de advocatuur schaadt. Zodra voor een advocaat als bewindvoerder een mogelijkheid ontstaat van verwevenheid van persoonlijke of familiale belangen, dient de advocaat zich ofwel terug te trekken als bewindvoerder, ofwel direct vanaf het moment dat sprake is van mogelijk persoonlijk of familiair belang volledige openheid van zaken te geven.

- Advocatenwet art. 46 (2 Wat een behoorlijk advocaat betaamt; 2.4.1 Eigen belang van de advocaat; 4.1 Rechters)
- Gedragsregels 1, 2, 29 en 30

Feiten

In deze zaak heeft de raad bij tussenbeslissing d.d. 8 januari 2007 een getuigenverhoor bepaald waarbij de echtelieden A-B als getuigen zijn gehoord. Voorts is door de raad een viertal vragen voorgelegd aan het bewindsbureau ter beantwoording.

De klacht heeft betrekking op de handelwijze van mr. X in zijn hoedanigheid van bewindvoerder in onderhandelingen over de verkoop van onroerende goederen waarover bewind was inge-

steld. De heer A en mevrouw B, broer en schoonzus van mr. X, hebben zich vrij snel na de onderbewindstelling gemeld als potentiële kopers van het betreffende onroerend goed. Mr. X heeft maandenlang met zijn broer en schoonzus gesproken en hen in de gelegenheid gesteld de mogelijkheden tot verbouwing en bewoning van het pand te onderzoeken. Op het moment dat klaagster zich in september 2005 als potentiële koper meldde, is mr. X niet hierop ingegaan, terwijl hij zijn broer en schoonzus in november 2005 de gelegenheid bood een bod uit te brengen. Bij brief d.d. 23 november 2005 heeft mevrouw B een bod van € 140.000 uitgebracht.

Overwegingen raad

Mr. X heeft de kantonrechter bij brief d.d. 24 november 2005 bericht reeds enige tijd met potentiële kopers te onderhandelen over de prijs en de kantonrechter geïnformeerd over dit bod van mevrouw B. Mr. X verklaarde ter zitting van de raad op 11 december 2006 dat hij met potentiële kopers in voormelde brief zijn schoonzus en broer bedoelde. Tijdens de mondelinge behandeling na getuigenverhoor heeft mr. X betwist dat hij dat aldus aan de raad heeft medegedeeld, doch de voorzitter en de leden van de raad herinnerden zich allen zeer stellig dat mr. X zich aldus heeft uitgelaten. De raad acht de latere stelling van mr. X dat hij met potentiële kopers mevrouw B en klaagster bedoelde ook niet aannemelijk, gelet op de mededeling van mr. X dat hij klaagster eerst medio december 2005 in de gelegenheid heeft gesteld een bod uit te brengen. Daarvoor heeft mr. X klaagster daartoe juist niet in de gelegenheid gesteld en dus was mr. X in november 2005 ook niet in onderhandeling over de prijs met klaagster. Mr. X heeft klaagster in de periode van 22 september 2005 tot medio december 2005 niet de kans gegeven tot het uitbrengen van een bod. Ook in deze fase van de verkoopprocedure heeft mr. X geen duidelijkheid aan de kantonrechter verschaft over de omstandigheid dat de potentiële koper zijn schoonzus betrof. De brief van 23 november 2006 is gesteld op de eigen naam van de schoonzus, waaruit op geen enkele wijze bleek

van een familiale relatie tussen mr. X en mevrouw B en evenmin dat ook de broer van mr. X betrokken was bij de koop van het onroerend goed. Mr. X heeft de kantonrechter in zijn brief d.d. 24 november 2005 hierover in het ongewisse gelaten. Wat er ook zij van de motieven van mevrouw B om in een brief, in tegenstelling tot hetgeen zij gebruikelijk doet, haar eigen naam en niet de naam van haar echtgenoot te gebruiken, het had op de weg van mr. X gelegen de kantonrechter duidelijkheid te verschaffen over zijn familiale betrokkenheid bij de potentiële koper(s) in verband met een mogelijke verwevenheid van familiale belangen van mr. X in zijn functie van bewindvoerder.

Medio december 2005 heeft mr. X klaagster en mevrouw B in de gelegenheid gesteld een bod uit te brengen. Mevrouw B werd door mr. X voor de tweede maal in de gelegenheid gesteld een bod uit te brengen. Mr. X heeft aan partijen geen duidelijkheid verschaft over het verloop van het biedingsproces. Met name heeft mr. X aan de betrokkenen niet medegedeeld of er al dan niet een tweede biedingsronde zou volgen. Het lag op de weg van mr. X hierover geen misverstand te laten bestaan. Mr. X heeft zich direct nadat door beide partijen een bod was uitgebracht telefonisch tot de kantonrechter gewend met het verzoek het onroerend goed te mogen verkopen aan mevrouw B die het hoogste bod had uitgebracht, dat overeenkwam met het hertaxatierapport. Mr. X heeft tijdens de mondelinge behandeling op 2 april 2007 verklaard dat hij op dat moment aan de kantonrechter heeft medegedeeld dat mevrouw B zijn schoonzus was. Wat hiervan ook zij – uit het dossier is hiervan in ieder geval niet gebleken – ook al zou deze mededeling op dat moment door mr. X aan de kantonrechter zijn gedaan, dan heeft mr. X deze mededeling op een veel te laat moment gedaan.

Klaagster heeft op 23 december 2005 een bod uitgebracht ad € 150.000 en mevrouw B op 22 december 2005 een bod van € 155.000. Mr. X stelt dat beide partijen niet op de hoogte waren van de waarde van het hertaxatierapport en dat het bod van mevrouw B toevallig exact

overeenkwam met de waarde van het hertaxatierapport, waarvan mr. X stelt dat mevrouw B de inhoud niet kende. De raad is van oordeel dat mr. X iedere schijn had dienen te vermijden dat zijn broer en schoonzus wel op de hoogte waren van de inhoud van het hertaxatierapport, zoals zij ook op de hoogte waren van het eerdere taxatierapport. Mr. X had er in dit geval beter aan gedaan in dit stadium aan beide bieders openheid van zaken te geven. Mr. X heeft de reden waarom hij hen niet van de inhoud van het hertaxatierapport op de hoogte heeft gesteld niet aan de raad duidelijk kunnen maken.

Zoals reeds in de tussenbeslissing overwogen, staat voorop dat de taakuitoefening van een advocaat in hoedanigheid van bewindvoerder in beginsel niet behoort tot het terrein dat door het advocatentuchtrecht wordt bestreken. Er kan uitsluitend aanleiding zijn voor tuchtrechtelijke toetsing indien de advocaat zich in die hoedanigheid zou misdragen en daardoor het vertrouwen in de advocatuur zou schaden.

De raad is van oordeel, dat een advocaat, die in zijn functie als bewindvoerder met familieleden onderhandelingen wenst te voeren, hierin uiterste zorgvuldigheid dient te betrachten, teneinde iedere schijn van verwevenheid van persoonlijke dan wel familiale belangen te voorkomen. Een advocaat dient zich hiervan bewust te zijn en van een advocaat mag verwacht worden, dat zodra in de uitoefening van de functie als bewindvoerder een mogelijkheid ontstaat van verwevenheid van persoonlijke of familiale belangen, deze advocaat zich ofwel terugtrekt als bewindvoerder, ofwel dat de advocaat direct vanaf het moment dat sprake is van mogelijk persoonlijk of familiair belang bij de verkoop van onder bewind gestelde goederen hierover aan de kantonrechter volledig openheid van zaken geeft en de wijze van verkoop onder deze omstandigheden met de kantonrechter bespreekt. Mr. X heeft geen van beide gedaan en de kantonrechter volledig in het ongewisse gelaten over zijn mogelijk persoonlijk of familiair

belang bij de verkoop van het onroerend goed aan de potentiële kopers die zich bij hem hadden gemeld. De raad overweegt dat mr. X zich in zijn functie van bewindvoerder als advocaat heeft gepresenteerd door bij alle correspondentie in zijn functie van bewindvoerder gebruik te maken van briefpapier waarop hij als advocaat wordt aangeduid. Bovendien heeft mr. X ter zitting van 11 december 2006 desgevraagd bevestigd, dat hij juist op grond van zijn hoedanigheid van advocaat regelmatig door de rechtbank tot bewindvoerder wordt benoemd. Mr. X heeft tijdens de mondelinge behandeling na getuigenverhoor betwist dat hij dit zou hebben gezegd, doch de voorzitter en de leden van de raad herinneren zich allen zeer stellig dat mr. X zich aldus heeft uitgelaten.

Gelet op alle hiervoor omschreven omstandigheden, heeft mr. X zich door zijn handelwijze als bewindvoerder ten aanzien van de verkoop van het onroerende goed waarover bewind was gesteld, ernstig tuchtrechtelijk verwijtbaar gedragen en het vertrouwen in de advocatuur in ernstige mate geschaad. Daarnaast heeft mr. X gedurende de klachtprocedure en ter zitting van de raad geen enkel besef getoond van een mogelijke verwijtbaarheid van zijn gedragingen. Niet gebleken is dat mr. X zich ook maar één moment heeft afgevraagd of hij wellicht onzorgvuldig heeft gehandeld. Op grond van het vorenstaande is de raad van oordeel dat de maatregel van schorsing in de uitoefening van de praktijk voor langere tijd passend en geboden is. Gelet op de omstandigheid dat in het verleden jegens mr. X nog nimmer een tuchtrechtelijke maatregel is opgelegd, is de raad van oordeel dat thans kan worden volstaan met oplegging van een voorwaardelijke schorsing.

Volgt

Gegronde verklaring van de klacht en oplegging van de maatregel van voorwaardelijke schorsing in de uitoefening van de praktijk voor de tijd van twee maanden, met een proeftijd van twee jaar.

Oplopende kosten communiceren

Raad van Discipline Amsterdam 18 juni 2007, nummer 06-141 Alk
(mrs. Röell, Van den Berg, Gaasbeek-Wielings, Goppel en Voorhoeve)

De advocaat die op basis van een voorwaardelijke toevoeging rechtsbijstand verleent, dient de cliënt regelmatig te informeren omtrent het beloop van de kosten van de door hem verrichte werkzaamheden, teneinde te voorkomen dat deze bij intrekking van de toevoeging wordt verrast door die kosten.

- Advocatenwet art. 46 (1.2 De vereiste communicatie met de cliënt)
- Gedragsregel 26

Feiten

Mr. X heeft klaagster bijgestaan in een echtscheidingsprocedure. Op 24 september 2003 bericht hij klaagster dat voor haar een voorwaardelijke toevoeging is verleend. Daarbij wijst mr. X klaagster erop dat deze toevoeging na afloop van de procedure, afhankelijk van klaagsters financiële situatie na de verdeling van de huwelijksgemeenschap, zal worden omgezet in een definitieve toevoeging dan wel zal worden ingetrokken. In dat laatste geval, zo deelt mr. X klaagster mee, zal hij zijn werkzaamheden aan klaagster in rekening brengen.

Op 8 augustus 2005 bericht mr. X klaagster dat de procedure tegen haar ex-echtgenoot is beëindigd en dat daarmee tevens een eind is gekomen aan zijn werkzaamheden, onder gelijktijdige toezending van een, met een urenspecificatie vergezeld gaande, einddeclaratie voor een bedrag van € 25.989,41.

Klacht

Klaagster verwijt mr. X haar niet tus-

sentijds op de hoogte te hebben gesteld van de oplopende kosten van de werkzaamheden.

Overwegingen raad

Mr. X heeft, zoals hij ter zitting heeft erkend, klaagster gedurende de periode dat hij als zijn raadsman optrad, niet tussentijds geïnformeerd over de door mr. X aan het dossier bestede tijd. Hierdoor is klaagster verrast door de hoogte van de kosten van de totale werkzaamheden. In het licht van Gedragsregel 26 had mr. X de verantwoordelijkheid klaagster regelmatig op de hoogte te houden van het beloop van de kosten van zijn werkzaamheden. De klacht is derhalve gegrond.

Beslissing raad

Omdat mr. X kennelijk eerder, ten dele voor soortgelijke feiten, tuchtrechtelijke maatregelen opgelegd heeft gekregen, legt de raad een berisping op.

Te respecteren belang van derde

Hof van Discipline 3 september 2007, nr. 4721

(mrs. Van Griensven, De Groot-van Dijken, Poelmann, Van den Bergh en Meulemans)

Raad van Discipline Amsterdam 6 november 2006

(mrs. Röell, Breederveld, Romijn, Schyns en Voorhoeve)

De vrijheid van de advocaat om uitsluitend te handelen in het belang van zijn cliënt, is niet onbeperkt. Denkbaar is dat de advocaat ook met bepaalde belangen van de tegenpartij of van andere derden rekening moet houden. Dat geldt met name wanneer bij zo'n derde door de advocaat de verwachting is gewekt dat met diens belangen rekening zal worden gehouden.

Een wijziging in de instructie door zijn cliënt ontslaat een advocaat niet zonder meer van die verplichting jegens een derde.

- Advocatenwet art. 46 (3.2 Grenzen aan de vrijheid van handelen)
- Gedragsregel 5

Feiten

Mr. X is als advocaat opgetreden voor een drietal vennootschappen naar vreemd recht, tezamen aan te duiden als 'M'. Er werd geprocedeerd tegen de onderneming A, ook een vennootschap naar vreemd recht.

In Nederland werd A vertegenwoordigd door de heer Z.

Klager, een privépersoon die bijdroeg aan de financiering van de procedures voor M, had met M contractueel vastgelegd dat alle opbrengsten in de procedures tegen A zullen worden overgemaakt naar een derdengeldenrekening van de advocaat van M (in Nederland het kantoor van mr. X en in de Verenigde Staten een aldaar gevestigd kantoor).

De overeenkomst kent een bijlage waarin is bepaald: 'Deze bijlage dient tevens als instructie voor de advocaten voor de correcte verdeling van de opbrengst zoals vermeld onder punt 1 van deze bijlage.' De overeenkomst is verder aangevuld in dier voege dat (klager) 'volledig en te allen tijde toegang heeft tot alle (directe en indirecte) informatie betrekking hebbende op de procedures waarvan (klager) tevens een bevestiging ontvangt'.

Bij e-mail van 31 juli 2003 heeft de heer Z (met afschrift aan klager) mr. X het volgende bericht verzonden: 'Hiermee bevestig ik dat alle opbrengst uit de lopende en toekomstige procedures, inzake M enerzijds en A anderzijds op een derdenrekening gestort dienen te worden. De verdeling vindt plaats door (het kantoor van) mr. X en/of door advocatenkantoor Y (het kantoor in de) conform de overeenkomst van 3 juni 2003 tussen M en klager'. Mr. X heeft deze e-mail (met afschrift aan klager) vrijwel direct beantwoord met: 'waarvan akte!'

Bij brief van 25 januari 2005 heeft mr. X namens M de wederpartij, A, met verwijzing naar een arrest van een hof gesommeerd een bedrag van (ongeveer) \$ 825.000 te betalen op de derden-geldrekening van zijn kantoor.

Bij brief van 6 mei 2005 heeft klager van

M nakoming van de overeenkomst van 3 juni 2003 gevorderd.

Bij brief van 10 mei 2005 heeft mr. X aan klager het volgende onder meer bevestigd: 'Het is juist dat of mijn advocatenkantoor of het in de gevestigde advocatenkantoor volgens de instructie uit 2003 voor verdeling dienen zorg te dragen, maar die instructie hebben cliënten al weer enige tijd geleden ingetrokken.'

Bij faxbericht van 17 mei 2005 heeft M aan mr. X bericht dat: '[...] we apologize for the delay and hereby send you the financial statement of \$ 950.000 regarding the agreement between M and (klager) for your attention.'

Klacht

De klacht houdt zakelijk weergegeven in dat mr. X:

- a ondanks dat hij op de hoogte was van het bestaan van de overeenkomst tussen klager en de cliënt van mr. X van 3 juni 2003 en derhalve de belangen van klager kende, niet de belangen van klager heeft behartigd;
- b klager niet op de hoogte heeft gesteld van de instructiewijziging over de verdeling van de bedragen die op de derdengeldenrekening van mr. X zouden worden gestort.

Beoordeling van de klacht

De raad stelt voorop dat het tuchtrecht er niet toe dient een advocaat ten faveure van de tegenpartij te beknotten in zijn vrijheid om zijn cliënten bij te staan op de wijze die hem (en hun) goedgevindt, maar dat die vrijheid niet onbeperkt is. Het kan immers voorkomen dat een advocaat ook met bepaalde belangen van de tegenpartij rekening moet houden. Dat is uitzondering, geen regel. In het licht van de gegeven feiten en omstandigheden is de raad van oordeel dat in deze zaak van zo'n uitzondering sprake is geweest. Daartoe wordt het volgende overwogen.

Mr. X was begin 2003 bekend met de positie van klager als (potentieel) financier van de procedures van M tegen A. Mr. X moet aldus bekend worden geacht met het feit dat klager een belang had bij de afloop en afwikkeling van de procedures. Niet voor niets heeft mr.

X volgens zijn eigen stellingen vooraf met klager gesproken over de processansen en hem inzicht gegeven in de dossiers.

Mede gelet op het voorgaande heeft mr. X bij klager met het versturen van zijn e-mail met de inhoud 'waarvan akte' onmiskenbaar het vertrouwen gewekt dat de derdengeldenrekening van zijn advocatenkantoor (mede) zou fungeren als betaaladres voor de (procedure)-opbrengsten in de kwestie met A en dat ofwel zijn advocatenkantoor ofwel het advocatenkantoor in de Verenigde Staten voor verdeling daarvan onder de belanghebbenden, waaronder klager, zou zorg dragen.

Partijen verschillen niet van mening omtrent de vraag dat de gelden uit de kwesties met A op de derdengeldenrekening van mr. X zouden worden gestort.

Omtrent de vraag of, en zo ja, welk bedrag op de derdengeldenrekening van mr. X is bijgeschreven heeft mr. X zich met een beroep op zijn geheimhoudingsplicht niet uitgelaten. De raad mag daaruit de gevolgen trekken die hij geraden acht. De stelling van klager dat mr. X, gezien de sommatiebrief van 25 januari 2005, wel degelijk gelden van M op zijn derdenrekening heeft, althans moet hebben ontvangen acht de raad niet, althans onvoldoende, door mr. X weersproken. De raad gaat er daarom van uit dat inderdaad gelden uit de kwestie met A op de derdengeldenrekening van mr. X zijn uitbetaald. Dat aannemende heeft het mr. X niet vrijge staan zich te beroepen op een gewijzigde instructie van zijn cliënten. Immers, mr. X heeft zich terdege gerealiseerd – althans had zich moeten realiseren – dat op het moment dat de gelden binnenkwamen, deze mede bestemd waren voor klager. Zulks klemt temeer nu klager degene was die de declaraties van mr. X deels (indirect) had voorgefinancierd. Dat belang van klager had mr. X moeten respecteren boven de instructiewijziging van zijn cliënten. Nu mr. X het belang van klager onvoldoende voor ogen heeft gehad, is hem dat tuchtrechtelijk te verwijten.

Aan de stelling van mr. X dat hij niet klagers advocaat was, klager zelf hem

de instructie (tot verdeling) niet heeft gegeven en hij de inhoud van de overeenkomst van 3 juni 2003 niet heeft gekend (tot mei 2005) gaat de raad voorbij. Zoals hiervoor uiteen wordt gezet, had mr. X op het moment dat de gelden binnenkwamen ook rekening te houden met het belang van klager, jengens wie mr. X de gerechtvaardigde indruk had gewekt dat hij na ontvangst van de gelden tot verdeling zou overgaan. Dat op zeker moment een verschil van inzicht tussen de cliënten van mr. X en klager is ontstaan omtrent de uitleg van de overeenkomst van 3 juni 2003 (met name over de omvang van de te verdelen bedragen) maakt de positie van mr. X ten opzichte van klager niet anders. Wetende dat een deel van de gelden aan klager toekwam, had het op de weg van mr. X gelegen openheid van zaken te geven en niet te beschikken over de gelden zolang het geschil tussen zijn cliënten en klager niet onherroepelijk was beslecht. Daarmee komt tevens vast te staan dat mr. X klager had dienen te informeren omtrent de instructiewijziging. Vanaf het moment van die wijziging moet het voor mr. X duidelijk zijn geweest dat tussen zijn cliënten en klager een verschil van inzicht ontstond, althans dreigde te ontstaan, omtrent de gemaakte verdelingsafspraken. Dat wetende, met de wetenschap dat een deel van de gelden aan klager toebehoorde, stond het mr. X niet vrij te zwijgen en zich te verschuilen achter de belangen van zijn cliënte. Mr. X had klager dienen te informeren. Ook klachtonderdeel B acht de raad gegrond.

Door de handelwijze van mr. X is het vertrouwen in de advocatuur geschaad. Dat rechtvaardigt dat de maatregel van berisping wordt opgelegd.

Beslissing van de raad

Gegronde verklaring van beide onderdelen van de klacht; oplegging aan mr. X van de maatregel van berisping.

Het geding in hoger beroep

De feiten

In appèl worden de feiten nog uitgebreid met de vaststelling dat M ter uit-

voering van de overeenkomst van 3 juni 2003 rechtstreeks een bedrag ter grootte van € 106.000 aan klager heeft betaald; klager stelt dat dat bedrag onvoldoende is. Na enige voortgezette correspondentie waarbij mr. X namens M geschreven heeft dat zij niet bereid was verder inzicht in de kosten te geven, is door M een aanvullende betaling aangeboden tegen finale kwijting van € 35.000. Op die grondslag is de zaak tussen M en klager afgedaan.

Grieven

Tegen de beslissing van de raad worden de navolgende grieven aangevoerd:

- a de raad heeft ten onrechte overwogen dat sprake is van een uitzondering op de regel zoals weergegeven in punt 4.2 in de beslissing van de raad; bovendien heeft de raad ten onrechte overwogen dat mr. X de belangen van klager kende en dat hij – mr. X – met zijn e-mail van 31 juli 2003 een 'onmiskenbaar vertrouwen' bij klager zou hebben gewekt;
- b de raad heeft ten onrechte overwogen dat klager en mr. X niet van mening verschilden over de omstandigheid dat de gelden uit de kwestie A op de derdengeldenrekening van mr. X zouden worden gesteld;
- c de raad heeft ten onrechte aangenomen dat de gelden uit de kwestie A daadwerkelijk op de derdengeldenrekening van het kantoor van mr. X zijn uitbetaald; bovendien heeft de raad ten onrechte aangenomen dat mr. X zich niet heeft mogen beroepen op een gewijzigde instructie van zijn cliënte, omdat hij wist of moest weten dat de gelden uit de kwestie A mede voor klager bestemd waren;
- d de raad heeft ten onrechte overwogen dat mr. X in de gegeven omstandigheden gehouden was om klager te informeren over de instructiewijziging die mr. X van zijn cliënten had ontvangen; bovendien heeft de raad ten onrechte overwogen dat mr. X wist dat een deel van de gelden aan klager toebehoorde en dat mr. X daarom zich niet achter de belangen van zijn cliënte mocht verschuilen, toen een verschil van inzicht over de verdelingsafspraken ontstond.

Beoordeling

Het hof overweegt dat de grieven zich lenen voor gezamenlijke behandeling.

Het hof is – evenals de raad – van oordeel dat klager uit de e-mail van de heer Z aan mr. X (waarvan een afschrift aan klager was toegezonden) en uit de prompte reactie van mr. X dezelfde dag (waarvan mr. X eveneens een afschrift aan klager heeft toegezonden) heeft mogen opmaken dat de opbrengst uit de procedures tegen A zou worden gestort op een derdengeldenrekening van het kantoor van mr. X of van het advocatenkantoor in de Verenigde Staten en dat mr. X dan wel dat Amerikaanse kantoor zich met inachtneming van de overeenkomst van 3 juni 2003 met de verdeling van deze opbrengst zou belasten. Aldus heeft mr. X ten minste de verwachting bij klager gewekt dat klager voor de verdeling van de opbrengst niet uitsluitend afhankelijk zou zijn van cliënten van mr. X, die (voor zover bij de procedures tegen A betrokken) buiten de Nederlandse rechtsfeer waren gevestigd. Dit klemt temeer omdat mr. X uit de tekst van de overeenkomst van 3 juni 2003 moet hebben begrepen, althans: had kunnen begrijpen, dat klager er belang bij had dat hem extra zekerheid voor de nakoming door M van haar verplichtingen uit de overeenkomst van 3 juni 2003 werd geboden.

Dat klager deze extra zekerheid voor zichzelf heeft willen bedingen, vloeit (onder andere) voort uit art. 2.1 van de overeenkomst van 3 juni 2003, in samenhang met art. 3 van bijlage 2, waarin uitdrukkelijk is vermeld dat de bijlage dient als ‘instructie voor de advocaten’ voor de (correcte verdeling van de opbrengst uit de procedure tegen A). Mr. X betoogt weliswaar gemotiveerd dat hij de overeenkomst van 3 juni 2003, zelfs nog op het tijdstip van de instructiewijziging, niet kende, maar het hof gaat aan dat verweer voorbij omdat in de e-mail van de heer Z van 31 juli 2003 met zo veel woorden naar deze overeenkomst tussen M en klager wordt verwezen en het derhalve op de weg van mr. X had gelegen om zich van de inhoud te vergewissen. Voor zover mr. X de inhoud van de overeenkomst van 3 juni 2003 niet kende, komt deze omstandig-

heid derhalve voor rekening van mr. X en kan hij deze omstandigheid niet aan klager tegenwerpen.

Daargelaten of klager kon worden beschouwd als tegenpartij van mr. X, kan mr. X zich niet met succes beroepen op de norm als bedoeld in punt 4.2 in de bestreden beslissing van de raad, omdat deze norm niet (mede) strekt tot bescherming van een advocaat die, anders dan uitsluitend namens zijn cliënt, toezeggingen doet aan of verwachtingen wekt bij zijn wederpartij, waar die partij redelijkerwijs op af mag gaan.

Of de opbrengst uit de procedures tegen A op de derdenrekening van mr. X (dan wel op de derdenrekening van het Amerikaanse advocatenkantoor) is gestort, acht het hof voor de beoordeling van de klacht niet van belang, omdat uit het voorgaande volgt dat mr. X – behoudens in het geval van de door mr. X bedoelde instructiewijzigingen, waarop het hof nog terugkomt – er in ieder geval op had moeten toezien dat de opbrengst op één van deze rekeningen zou worden gestort en zich had moeten inspannen om te bewerkstelligen dat de verdeling zou plaatsvinden overeenkomstig de instructie zoals vermeld in de overeenkomst van 3 juni 2003, welke instructie blijkens diens e-mail van 31 juli 2003 door mr. X was aanvaard. Omdat mr. X ook in hoger beroep volhoudt dat hij (anders dan overeenkomstig de norm in punt 4.2 van de bestreden beslissing) met de belangen van klager geen rekening hoefde te houden en mr. X volgens zijn eigen stellingen bovendien de overeenkomst van 3 juni 2003 niet kende, staat – zoals de raad met juistheid heeft overwogen – vast dat mr. X het belang van klager onvoldoende voor ogen heeft gehad en dat hem daarvan tuchtrechtelijk een verwijt kan worden gemaakt.

Mr. X beroept zich nog op een gewijzigde instructie die hij van zijn cliënten zou hebben gekregen, die inhoudt dat mr. X niet langer de instructie in de e-mail van de heer Z van 31 juli 2003 mocht uitvoeren. Anders dan mr. X meent, had deze, volgens mr. X op 24 januari 2005 en derhalve op de valreep (het arrest van het hof was toen al gewezen en A was reeds tot betaling

veroordeeld) gewijzigde instructie niet tot gevolg dat mr. X voor zijn cliënten kon blijven optreden zonder dat hij nog langer rekening hoefde te houden met de overeenkomst van 3 juni 2003 en de instructie die hem in dat verband mede ten behoeve en in het belang van klager was gegeven. Mr. X wist, althans had moeten weten, dat zijn cliënten door de instructie van 31 juli 2003 te wijzigen ten opzichte van klager in strijd handelden met de overeenkomst van 3 juni 2003. Hij had zijn cliënten daarop moeten wijzen en ten minste van zijn cliënten moeten verlangen dat klager door mr. X over deze instructiewijziging mocht worden geïnformeerd. Uit de eigen stellingen van mr. X vloeit voort dat mr. X toen met het belang van klager geen rekening heeft gehouden.

Het stond mr. X in ieder geval niet vrij om, in de wetenschap dat zijn cliënten contractbreuk pleegden, klager volledig in het ongewisse te laten en de kwestie op geheel andere wijze namens zijn cliënten met klager af te wikkelen. Dat het in de opvatting van mr. X voor klager duidelijk moet zijn geweest dat mr. X de advocaat van M was, mede omdat mr. X klager steeds als ‘tegenpartij’ heeft behandeld, doet hieraan niet af.

Uit het voorgaande volgt dat de grieven van mr. X, voor zover gericht tegen de gegroundverklaring van beide klachtonderdelen, moeten worden verworpen en dat de beslissing van de raad in zoverre moet worden bekrachtigd.

Ter zitting van het hof heeft mr. X nog doen aanvoeren dat de klachten van klager, voor zover al gegrond, de opgelegde maatregel van berisping niet rechtvaardigen, waarbij mr. X er mede op heeft gewezen dat hij een ‘first offender’ is. Het hof is, alle feiten en omstandigheden in aanmerking genomen, waaronder de omstandigheid dat niet eerder aan mr. X een tuchtrechtelijke maatregel is opgelegd, van oordeel dat met de maatregel van enkele waarschuwing kan worden volstaan.

Beslissing van het hof

Het hof vernietigt de beslissing waarvan beroep, doch uitsluitend voor zover daarbij aan verweerder de maatregel van berisping is opgelegd en, opnieuw rechtdoende, legt aan verweerder de

maatregel op van enkele waarschuwing met bekrachtiging van de beslissing voor het overige.

Weigering aanwijzing advocaat door deken

Hof van Discipline d.d. 3 september 2007, nr. 4881
(mrs. Peeperkorn, Sterk, Paulussen, De Kok en Van Duren)

Degene die niet bereid is adviezen van advocaten op te volgen die afwijken van zijn wens om een kort geding tegen zijn wederpartij te voeren, heeft niet zonder meer recht op aanwijzing van een advocaat door de deken.

- Advocatenwet art. 13

Feiten

Klager is verwickeld in een discussie met Z N.V., een waterleidingbedrijf. Z N.V. weigert klager een compleet overzicht te verstrekken van de (eind)-afrekeningen van waterleveranties in het jaar 2002/2003, omdat zij klager herhaaldelijk en afdoende antwoord op diens vragen daaromtrent zou hebben gegeven. Klager weigert betaling van

openstaande facturen van Z N.V., omdat hij juist te veel aan Z N.V. zou hebben betaald.

Z N.V. heeft klager in verband met achterstallige betalingen tweemaal afgesloten van de drinkwatervoorziening.

Kort na de laatste keer heeft klager zich tot een advocaat gewend, die zich echter vanwege een later gebleken tegenstrijdig belang genoodzaakt zag zich uit de zaak terug te trekken. Hierna heeft klager tevergeefs getracht een andere advocaat te vinden voor het voeren van een kort geding tegen Z N.V. teneinde weer aangesloten te worden op de drinkwatervoorziening. Om die reden wendt klager zich tot de deken met het verzoek een advocaat aan te wijzen voor het voeren van een kort geding als hiervoor bedoeld. De deken wijst dit verzoek af omdat klager 'daarmee kiest voor een dure en risicovolle confrontatie in rechte om de kwestie op te lossen' en de deken de noodzaak daartoe vindt ontbreken. De deken is, mede op grond van het hem door de aanvankelijk door klager geraadpleegde advocaat ter beschikking gestelde dossier, van mening dat er nog voldoende mogelijkheden zijn Z N.V. te bewegen de watervoorziening te herstellen, bijvoorbeeld door betaling van de facturen 'onder voorbehoud van rechten'.

Klacht

Klager verwijt de deken geen advocaat te hebben aangewezen, nu Z N.V. hem aansluiting op de drinkwatervoorziening onthoudt.

Verweer

De deken voert aan dat klager uitsluitend gespitst is op het voeren van een kort geding tegen Z N.V. en dat hij niet bereid is zich met betrekking tot het nemen van in deze zaak geëigende rechtsmaatregelen te laten leiden door het advies van de aan te wijzen advocaat. Klager kan zich opnieuw tot de deken wenden met een verzoek tot aanwijzing van een advocaat, indien hij wel bereid is vertrouwen te hebben in de behandeling van de zaak door een alsnog door de deken aan te wijzen advocaat en tevens bereid is het advies van die advocaat op te volgen, ook als dat negatief zou zijn met betrekking tot het aanspannen van een kort geding.

Overwegingen hof

Het hof is van oordeel dat de deken onder de gegeven omstandigheden op goede gronden heeft geweigerd aan klagers verzoek tot het aanwijzen van een advocaat te voldoen. Het acht de door de deken aan het aanwijzen van een advocaat verbonden voorwaarde, als hiervoor bedoeld, niet in strijd met een behoorlijke taakuitoefening door de deken. Derhalve staat de eigen houding van de klager in de weg aan een zinvolle aanwijzing als bedoeld in art. 13 Advocatenwet. Het hof acht het beklag derhalve ongegrond.

Beslissing hof

Het hof verklaart het beklag ongegrond.

Recht raakt ons allemaal

Werk je bij het Rijk, dan werk je aan Nederland. Het Rijk is de verzamelnaam voor alle ministeries en vele diensten, verspreid over het land. Zo'n 120.000 mensen werken er aan maatschappelijk belangrijke vraagstukken en de uitvoering van uiteenlopende projecten. Van ouderenzorg en kinderopvang tot asielzoekers. Van voedselveiligheid en Europese regelgeving tot belastinghervormingen. Zaken die ons allemaal raken. Dat maakt het werken bij het Rijk zo bijzonder. Denk je verder en wil je verder? Kijk dan of deze vacature iets voor je is. Of ga naar www.werkenbijhetrijk.nl voor alle andere banen met inhoud. Zowel mannen als vrouwen worden uitgenodigd te solliciteren, tenzij anders vermeld.

Advocaat

Rijkswaterstaat Corporate Dienst, afdeling
Procesvoering, Utrecht

Opleiding: ervaring met privaot- en burgerlijk procesrecht en eventueel bestuursrecht.

Salarisindicatie: brutomaandsalaris bedraagt maximaal € 4.867,- bij een 36-urige werkweek.

Onze acht privaatrechtelijk gespecialiseerde advocaten vormen het interne advocatenkantoor van Rijkswaterstaat. Je hebt een brede civiele en bestuursrechtelijke proces- en adviespraktijk. Belangrijk zijn de kwaliteit van je praktijkuitoefening, de diepgang en veelzijdigheid binnen je expertise. Je treedt in voorkomende gevallen op als opdrachtgever voor de landsadvocaat.

Info: www.werkenbijhetrijk.nl/RWS080505-AB

Ruimte voor doorgroei en persoonlijke ambitie

- Nana Le Brun over Meer TK -

Wij zijn op zoek naar

Advocaten Arbeidsrecht

en een

Advocaat-medewerker Vastgoed

Interesse?

Kijk voor meer informatie op www.teekenskarstens.nl.

Stuur schriftelijk of per e-mail je sollicitatie met CV naar Nana Le Brun-van Susante, HRM Manager.

T 071 535 80 90

E lebrun@tklaw.nl

TeekensKarstens
advocaten notarissen

Vondellaan 51, 2332 AA Leiden

Leiden | Alphen aan den Rijn | Lisse

www.teekenskarstens.nl

Kaatsheuvel.....

je denkt aan sprookjes of aan keukens, maar wij zijn op zoek naar

**een advocaat -
medewerker (m/v)**

of een

**gevorderde advocaat -
stagiaire (m/v)**

die onze cliënten met raad en daad bij kan staan, die liever oplossingen zoekt dan het conflict, maar die als het nodig is efficiënt en voortvarend procedeert.

Wij hebben ons kantoor goed georganiseerd en wij investeren in alle zaken die het werk makkelijker maken en de kwaliteit ervan verbeteren. Onze cliënten zijn bedrijven uit de regio en particulieren, zodat we veel arbeidsrecht-, verbintenissenrecht- en personen- en familierechtzaken hebben. We komen graag met je in contact als een baan in onze geprofessionaliseerde en laagdrempelige dorpspraktijk je wel aanspreekt.

Richt je e.v. met brief zo spoedig mogelijk aan

- ▶ Advocatenkantoor van Uitert,
t.a.v. A.M.J. van Uitert, of aan
- ▶ info@advocatenkantoorvanuitert.nl

Hoofdstraat 72
5171 DE Kaatsheuvel
tel.: 0416 - 28 32 92
fax: 0416 - 56 32 89

Van Gog Van Rijsbergen Advocaten is een kantoor dat is gevestigd in het centrum van Spijkenisse. Spijkenisse is gelegen op het eiland Voorne-Putten in het havengebied van Rotterdam Europoort. Het kantoor houdt zich vanouds bezig met het adviseren en begeleiden van expeditie- en transport-bedrijven in de regio. Daarnaast is het kantoor werkzaam op het gebied van arbeidsrecht, bouwrecht en insolventierecht. Wij zijn op zoek naar een:

Advocaat stagiaire voor de algemene praktijk

en een

Advocaat stagiaire voor de transportpraktijk

Uw schriftelijke sollicitatie vergezeld van een curriculum vitae en een cijferlijst kunt u sturen binnen 14 dagen na verschijning van dit blad aan:

Van Gog Van Rijsbergen Advocaten
Postbus 482
3200 AL Spijkenisse
t.a.v. mr. P.J.Chr. van Gog
telefoon: 0181 - 611677
email: info@vangogvanrijsbergen.nl

Werken bij Rijk Zwaan...

Rijk Zwaan

Rijk Zwaan is een zelfstandige, internationale organisatie in de veredeling van groenten. Wij combineren op natuurlijke wijze eigenschappen tot nieuwe groenterassen. Rassen waarvan wij vervolgens de zaden verkopen en uiteindelijk iedereen de groenten eet. Zo'n 1.350 collega's in 25 landen werken dagelijks met veel succes aan de ontwikkeling van nieuwe groenterassen en -zaden. Rijk Zwaan behoort op dit gebied tot de top tien van de veredelingsbedrijven in de wereld.

Rijk Zwaan is met een score van 8,2 op algemene tevredenheid uitverkozen tot een van de beste werkgevers van Nederland. Onze bedrijfscultuur kenmerkt zich door een motiverend beleid en een goede werksfeer. Het personeelsverloop is hierdoor heel laag. De meeste vacatures ontstaan door onze voortdurende en sterke groei.

Bedrijfsjurist m/v

Afdeling juridische zaken

Doel van de juridische afdeling is de rechten van Rijk Zwaan en de naleving van de toepasselijke wet- en regelgeving zo goed mogelijk te waarborgen. Daarbij richt de juridische afdeling zich voor een groot deel op het opstellen, beoordelen en beheren van contracten (onder andere onderzoeks- en ontwikkelingscontracten, licentiecontracten en commerciële contracten) waarin intellectuele eigendomsrechten vaak een rol spelen. Daarnaast behandelt de juridische afdeling diverse andere vraagstukken bijvoorbeeld op het gebied van mededinging, gewasbescherming en onroerend goed. Belangrijk is de relevante regelgeving zo praktisch mogelijk toe te passen op de situaties in het bedrijf.

Spilfunctie

De juridische afdeling heeft een spilfunctie in de organisatie. Als afdeling is zij betrokken bij alle belangrijke ontwikkelingen van Rijk Zwaan. Een goede samenwerking met andere afdelingen is van groot belang om adequate ondersteuning op juridisch gebied te kunnen geven. Op dit ogenblik bestaat de afdeling uit vier bedrijfsjuristen ondersteund door twee secretaresses.

Nauwkeurig en zelfstandig

Vanwege toename van de werkzaamheden zijn wij op zoek naar een fulltime jurist afgestudeerd aan een Nederlandse universiteit, bij voorkeur in privaatrechtelijke richting en met enige werkervaring. Je werkt graag zelfstandig, bent nauwkeurig en vindt het prettig om in een informele sfeer te werken. Daarnaast spreekt het werken met mensen uit andere vakgebieden je erg aan. Beheersing van de Engelse taal, naast aanleg voor talen in het algemeen, is vereist; beheersing van andere talen is gewenst. De specifieke taken van onze nieuwe collega worden in onderling overleg en afhankelijk van jouw werkervaring en interesses vastgesteld.

Informeren en solliciteren

Voor meer informatie over de functie en ons bedrijf kun je contact opnemen met Marian Suelmann, telefoonnummer 0174 532 300. Jouw schriftelijke reactie met curriculum vitae kun je sturen naar Rijk Zwaan, ter attentie van Madelon Vos, bij voorkeur per e-mail via work@rijkzwaan.nl of naar Postbus 40, 2678 ZG De Lier.

Voor overige vacatures: www.rijkzwaan.com.

Acquisitie n.a.v. deze advertentie wordt niet op prijs gesteld.

Kwaliteit begint bij onze medewerkers

Gevorderd advocaat-stagiaire en/of medewerker (m/v)

Van Dusseldorp & Damstra Advocaten is, met vestigingen in Apeldoorn, Arnhem en Zutphen, een in deze regio toonaangevend kantoor. Al meer dan 100 jaar zijn we actief voor ondernemingen en particulieren op alle rechtsgebieden, met als speerpunten vastgoed recht, arbeidsrecht en pensioenrecht en algemeen verbintenissenrecht.

In verband met groei zijn we voor onze vestigingen in Apeldoorn en Arnhem op zoek naar een:

Gevorderd advocaat-stagiaire en medewerker (m/v)

Wij vragen een klantgerichte, gedreven, pragmatische, commerciële en teamgerichte instelling met ruime kennis in bovengenoemde rechtsgebieden. Daarnaast vinden we snelheid, betrokkenheid en efficiëntie belangrijk. Door enthousiasme en passie voor het vak weet je een optimaal resultaat te bereiken.

Wij bieden een uitdagende en gevarieerde commerciële (proces) praktijk. Professionaliteit staat hoog in het vaandel, maar wel door informeel en persoonlijk contact. Kennisoverdracht door middel van sectieoverleg vindt wekelijks plaats.

Sollicitaties kunnen gericht worden aan j.w.damstra@dusseldorpcs.nl. Voor meer informatie kun je contact opnemen met mr. Jan Damstra of mr. Leonie Pomp op telefoonnummer 055-5212491.

CASSATIE

Delissen Martens advocaten & belastingadviseurs adviseert en procedeert in cassatie.

Contactpersoon:
mr. M.J. van Basten Batenburg

Sportlaan 40
2566 LB Den Haag
T 070 311 54 11
www.delissenmartens.nl

MARTENS
NASSITENS

VAN HEUSDEN & BERENDSEN ADVOCATEN

zoekt

Advocaat-stagiaire (m/v)

(fulltime)

Die het leuk vindt om in een klein kantoor te werken op het gebied van strafrecht, arbeidsrecht en incasso. Kennis van de Engelse en Franse taal is gewenst.

Wij zijn gevestigd aan de Middenweg 187-189 te Amsterdam. Voor inlichtingen neemt u contact op met mr. Robert M. Berendsen, 020-6630339.

Uw sollicitatiebrief met CV zendt u aan:
berendsen@vanheusdenberendsen.nl

*advocaat-medewerker
ondernemingsrecht*

Voor onze Rotterdamse vestiging zoeken wij een advocaat-medewerker voor de ondernemingsrechtelijke contracten- en overnamepraktijk. Kijk voor inlichtingen en sollicitatie op www.borsboomhamm.nl/ondernemingsrecht/

BORSBOOM & HAMM
ADVOCATEN

NIG Ondernemingsrecht vervult zowel vaste als tijdelijke posities bij haar opdrachtgevers uit de Top 500 van het bedrijfsleven. Dit doen we door heel Nederland voornamelijk op de volgende rechtsgebieden (Internationaal) Contractenrecht, Energierecht, Vennootschaprecht, Bankrecht, Effectenrecht, Bouw- en Vastgoedrecht, IT-recht en Toezichtwetgeving.

advocaat zoekt

- A. een juridische baan in het bedrijfsleven
- B. meer balans in het leven
- C. een nieuwe carrière
- D. variatie in de loopbaan
- E. een vaste baan met verschillende werkplekken

Ben jij een advocaat met 3 tot 8 jaar werkervaring en herken je je in één of meerdere antwoorden? In een oriënterend gesprek vertellen we je graag meer over de verschillende mogelijkheden in het bedrijfsleven.

Neem contact op met **mr. Charlotte Kruls** via **035 – 625 05 05** of mail Charlotte Kruls via ckruls@nig.nl voor het maken van een afspraak.

G-STAR RAW

zoekt

Senior Arbeidsjurist Internationaal

Klik jobs op
g-star.com

© 2008 G-Star International B.V. All rights reserved. All trademarks used herein are the property of the G-Star group of companies.

Corus zoekt: Corporate Lawyer

Als Corporate Lawyer bent u verantwoordelijk voor de juridische ondersteuning van diverse onderdelen van Corus Group. U adviseert over een breed scala aan commerciële contracten. Ook onderhandelt u met betrokken partijen en concipieert u commerciële contracten. U doet de juridische begeleiding van disposals, fusies en overnames. U coördineert de activiteiten van externe advocaten in diverse transacties en procedures, zowel nationaal als internationaal. U vindt in deze baan dus uitdagende juridische transacties.

Aangezien een van de Corporate Lawyers een andere functie heeft aanvaard binnen Corus Nederland, is er een vacature.

Eisen

U beschikt over minimaal vijf jaar ervaring als advocaat of bedrijfsjurist in een (deels) internationale setting. Daarbij beschikt u over gedegen kennis van het vennootschaps-, verbintenissen-, en goederenrecht. U bent proactief, communicatief, zelfstandig en oplossingsgericht. U beschikt over uitstekende beheersing van de Engelse taal in woord en geschrift.

De afdeling

U werkt met ervaren collega's bij de juridische afdeling in Nederland. Deze afdeling maakt deel uit van de groepsbrede staffunctie Corus Group Legal, met kantoren in het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, België en Nederland. De juristen in Nederland en België rapporteren aan het hoofd juridische zaken van Corus Nederland.

Voor meer informatie over de vacature neemt u contact op met Brigit Hagenouw:

0251 - 499425 of brigit.hagenouw@corusgroup.com.

Solliciteer vóór 19 december via www.corusjobs.nl, of stuur uw schriftelijke reactie naar Corus Recruitment, Postbus 10.000, 1970 CA IJmuiden.

Corus Group is een internationaal staalconcern dat producten en kennis levert aan klanten in de bouw, auto-industrie, verpakkingindustrie en energie-industrie. Corus Group heeft haar hoofdkantoor in Londen en is onderdeel van het Indiase Tata Steel Ltd. Bij Corus Group werken circa 40.000 mensen in meer dan 40 landen, waarvan ruim 11.000 in Nederland. In Nederland houdt Corus Group zich bezig met de productie, bewerking en distributie van staal en aluminium. De Nederlandse hoofdvestiging is in IJmuiden.

www.corusjobs.nl

Haulussy® The Law Company®

Zoekt:

• een (GEVORDERDE) ADVOCaat-STAGIAIRE m/v

en

• een ADVOCaat-MEDEWERKER m/v

Uw sollicitatie met c.v. en cijferlijst zien wij graag tegemoet per post t.a.v. de heer mr. Robert Kleij, Postbus 21130, 3001 AC Rotterdam of per e-mail: rkleij@advocaten.org. Meer informatie over de functies en de functie-eisen vindt u op onze website:

• WWW.ADVOCATEN.ORG •

Kool Bloch Gavami advocaten bestaat uit drie advocaten en kenmerkt zich door een informele en prettige werksfeer op kwalitatief hoogstaande wijze. Ter versterking van ons kantoor zoeken wij naar een:

**advocaat-stagiaire m/v
voor de civiele rechtspraktijk
(met de nadruk op contractenrecht en erfrecht)**

advocaat m/v op basis van kostendeling

Nadere informatie over het kantoor kunt u op onze website www.kbgadvocaten.nl vinden.

Uw schriftelijke sollicitatie met c.v. per post of e-mail kunt u binnen veertien dagen na verschijnen van dit blad richten aan:

Kool Bloch Gavami advocaten
t.a.v. Mr. A.C. Kool
IJburglaan 650
1087 CE AMSTERDAM
Telefoonnummer: 020-3980150
e-mail: kool@kbgadvocaten.nl

ADVOCATEN EN BELASTINGADVISEURS

MEIJER

In een klein en hecht team werken wij aan kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het terrein van het ondernemingsrecht, arbeidsrecht, familierecht, bestuursrecht en mediation. Onze werkwijze is oplossingsgericht met korte lijnen naar de cliënt.

Ter versterking van ons team zoeken wij een

ADVOCaat STAGIAIRE/MEDEWERKER

die een commerciële en praktische instelling heeft en een wetenschappelijke interesse in het vak. Wij bieden een afwisselende en veelzijdige werkkring waarbij grote waarde wordt gehecht aan het vergroten van professionele vaardigheden en het stimuleren van de persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers.

Schriftelijke reacties met c.v. graag binnen 14 dagen richten aan:
Meijer advocaten en belastingadviseurs
t.a.v. mevr. mr V.K.S. Budhu Lall
Laan van Meerdervoort 100, 2517 AS Den Haag
tel. 070-3548663 fax: 070-3584750
e-mail: info@meijer-advocaten.nl
www.meijer-advocaten.nl

Achtung Deutschland!

Onze twee Duitse advocaten:

- wijzen u op de risico's en kansen naar Duits recht
- kunnen in geheel Duitsland voor u procederen
- beheersen de Nederlandse taal

Dijks Leijssen Advocaten & Rechtsanwältinnen

Boddenkampsingel 76 Postbus 76, 7500 AB Enschede NL
Telefoon: +31(0)53 433 54 66 Telefax: +31 (0)53 433 10 01
Website: www.dijksleijssen.nl E-mail: info@dijksleijssen.nl

Al meer dan 25 jaar met recht grensverleggend

ZIYA TOGA'S

*-Eerste kwaliteit stoffen, secure afwerking
-Maatneming op kantoor / thuis mogelijk
-Beffen op voorraad*

Toga in zeer lichtgewicht 100 % Cool Wool en incl. bef naar keuze in 2008:

Advocaat	€ 375,- ex. BTW
Rechter / O. v. J.	€ 475,- ex. BTW
Raadsheer / Adv. Gen.	€ 485,- ex. BTW

Leeghwaterlaan 76
5223 BA 's-Hertogenbosch
(Bij paleis van justitie)

073 - 6234526
www.ziyatoga.nl
info@ziyatoga.nl

Wat doe je? als je weet dat steeds meer mensen een beroep doen op rechtsbijstand

Steeds meer Nederlanders raken doordrongen van het nut van een rechtsbijstandverzekering en sluiten er één af. Juridische geschillen komen steeds regelmatig voor - niet alleen op het werk, maar ook privé - en de behoefte aan deskundige hulp bij het oplossen ervan is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Geschillen zijn vaak complex, omdat niet precies duidelijk is wie in zijn gelijk staat. In zulke gevallen is soms deskundige, juridische hulp nodig om het probleem op te lossen.

Jurist/Senior Jurist

Stichting Achmea Rechtsbijstand

Als jurist/senior jurist behartig je de belangen van cliënten. Je lost het complexe juridische probleem van de klant op, op een manier die bij de klant past en is toegesneden op zijn situatie. Indien noodzakelijk voer je zelf juridische procedures bij gerechtelijke en buitengerechtelijke instanties. Voor onze locaties **Zoetermeer** (2010 Leiden), **Amsterdam** (2010 Leiden), **Apeldoorn**, **Leeuwarden** en **Tilburg** zijn wij op zoek naar kandidaten die ervaring hebben met bestuursrecht (ruimtelijke ordening, overheidsaansprakelijkheid, ruilverkaveling of milieurecht) pensioen- en sociaalzekerheidsrecht, civielrecht (bouwrecht of personen- en familierecht), letselschaderecht of ambtenarenrecht.

Wat we vragen

Je hebt een afgeronde universitaire studie Nederlands Recht. Als jurist heb je minimaal drie jaar relevante werkervaring en als senior jurist minimaal vijf jaar binnen het relevante rechtsgebied. Ervaring in de rechtshulpverlening is een pré. Je beheerst de Nederlandse taal goed in woord en geschrift.

Wat we bieden

De arbeidsvoorwaarden zijn uitstekend: bijvoorbeeld een 13e maand, een pensioenvoorziening en een marktconform salaris. Telewerken en parttime werken (minimaal 24 uur per week) is bij Stichting Achmea Rechtsbijstand mogelijk. Door de aard van je werkzaamheden hebben wij continue aandacht voor opleidingen, cursussen en vaardigheidstrainingen. Een assessment kan deel uitmaken van de procedure.

Achmea

Het motto van Achmea luidt: Achmea ontzorgt. Om dat waar te kunnen maken hebben we medewerkers nodig die verder kijken dan hun eigen bureau. Die oog hebben voor wat er speelt. Maar vooral: mensen die zich inleven in onze klanten en dat weten te vertalen naar originele oplossingen.

Meer weten?

Neem contact op met Marjolein Parée, recruiter, (06) 13 29 5809 of kijk op onze website www.werkenbijachmea.nl. We ontvangen je sollicitatie ook graag via onze website.

AVÉRO ACHMEA
CENTRAAL BEHEER ACHMEA
FBTO
INTERPOLIS
ZILVEREN KRUIS ACHMEA

is op zoek naar een

Hoofd Juridische Zaken

GarantiBank International N.V. is een zeer winstgevende Nederlandse bank waarvan het hoofdkantoor is gevestigd op de Keizersgracht in Amsterdam. De bank is mede verbonden aan een wereldvermaarde multinational, maar opereert volledig onafhankelijk. Omdat het huidige Hoofd Juridische Zaken naar het buitenland verhuist, is de bank op zoek naar een opvolger die de ambitie heeft om leiding te geven aan de betrekkelijk nieuwe juridische afdeling van de bank. GarantiBank International N.V. is een *boutique* bank die zich voornamelijk richt op het leveren van pasklare oplossingen op het gebied van *Trade and Commodity Finance* en *Private Banking*.

Het Hoofd Juridische Zaken:

- herkent en hanteert juridische en daaraan gerelateerde operationele risico's en houdt deze onder controle;
- reageert efficiënt en adequaat op verzoeken uit de bankorganisatie;
- adviseert over een verscheidenheid aan juridische documentatie, herziet deze of stelt zonnodig nieuwe op;
- doet aan *research* en *know how* management;
- ziet toe op toepassing en naleving van (verdrags) wetgeving op het terrein van *compliance*;
- participeert actief in commissies en interne en externe bijeenkomsten en workshops;
- onderhoudt het contact met en geeft namens de bank leiding aan haar externe juristen/advocaten.

Profiel

- ervaren jurist (Nederlands recht, bij voorkeur tevens met Engelsrechtelijke *credentials*);
- minimaal 6 jaar werkervaring bij een gerenommeerd advocatenkantoor (overwegend op het gebied van *banking, finance and trade*) of op de juridische afdeling van een respectabele financiële instelling;
- uitstekende kennis van en inzicht in internationale handelsfinancieringstructuren en van de algemene bankpraktijk; ervaring binnen andere financiële specialismen (bv. projectfinanciering, overheidsfinanciën) is een pluspunt;
- servicegericht, een flexibele houding en een praktische aanpak;
- teamspeler met gevoel voor de juiste verhouding tussen commercie en recht;

- oog en talent voor communicatie en analyse, zowel mondeling als schriftelijk, en gevoel voor humor;
- spreekt en schrijft vloeiend Engels.

Propositie

- een succesvolle, onafhankelijke bank;
- een zeer zelfstandige functie en positie met rechtstreekse rapportage aan de Raad van Bestuur;
- interessant en afwisselend werk op hoog niveau;
- een internationaal, professioneel team;
- uitstekende arbeidsvoorwaarden.

Reageren

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de heer M.P. Padberg, Managing Director
telefoon: 020 - 553 97 11
e-mail: mpadberg@garantibank.eu

of u kunt een sollicitatie zenden naar:
GarantiBank International N.V.
Human Resources
T.a.v. mw. Mijke van Tilburg
Keizersgracht 569-575
1017 DR Amsterdam
E-mail: mvantilburg@garantibank.eu

AMSTERDAM • ALMATY • BUCHAREST • DUSSELDORF • ISTANBUL • KIEV • LAUSANNE

DE HAAN & MULDER
ABOGADOS - ADVOCATEN

BARCELONA
VALENCIA

WIE BIJ SPANJE ALLEEN DENKT AAN ZON EN STRAND IS WELLIJCHT DE VERKEERDE KANDIDAAT...

Spanje is een bruisend land, waar dagelijks van alles gebeurt. Dus ook veel zakelijke activiteiten van bedrijven vanuit de gehele wereld, waaronder Nederland.

Voor een groot aantal van deze Nederlandse bedrijven is

De Haan & Mulder hun Nederlandse/Spaanse advocaat in Spanje.

Want wij kennen zowel de Nederlandse als de Spaanse wetgeving. En dat al 20 jaar.

Gezien de groei van onze praktijk zijn wij op zoek naar:

twee ADVOCATEN die ons kunnen ondersteunen bij onze werkzaamheden.

Wij zoeken advocaten met **circa 5 tot 8 jaar werkervaring**.

(Ondernemingsrecht, Internationaal Recht of Vastgoed Recht en proceservaring). Uiteraard spreken zij vloeiend de

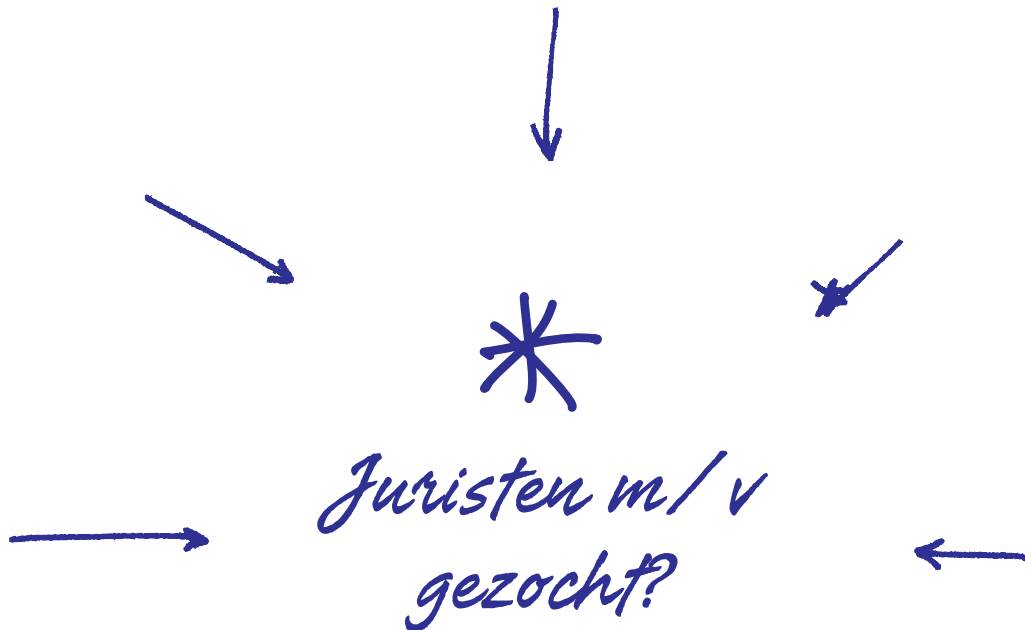

Engelse taal en hebben zij een goede beheersing van het Spaans.

De juiste kandidaten zijn professioneel, initiatiefrijk en ondernemend. Zij zullen thans werkzaam zijn bij een middelgroot of groot advocatenkantoor. De standplaats wordt Barcelona.

Geïnteresseerden wordt verzocht te reageren naar:

De Haan & Mulder
Abogados – Advocaten
Calle Balmes 76-1,
08007 Barcelona
t.a.v. Jan Willem de Haan
(+34 934 671 400)
info@dehaanmulder.com
www.dehaanmulder.com

Nobiles Juridisch maakt het u makkelijk

Een krachtig juridisch portfolio dat u gedurende het hele jaar in contact brengt met juridisch toptalent. Van imagobuilding via Nobiles Magazine tot en met gericht 1 op 1 contact en zelfs directe werving via het Legal District op het Splts Nobiles Careerevent: Nobiles Juridisch helpt u uw arbeidsmarktdoelstellingen realiseren.

Meer weten over de juridische advertentiemogelijkheden van Nobiles Media?

De salesafdeling informeert u graag. Neem contact op via T 020 623 18 00 of sales@nobiles.nl. U vindt ook meer informatie op www.nobilesmedia.nl.

Een greep uit het Nobiles Juridische portfolio:

Nobiles Juristengids

Juridisch Magazine

Nobiles Q-Meesters

Legal District

Nobiles Database

Juridische Nieuwsbrief

Nobiles
media